

STEKLARJE

GLASILO KOLEKTIVA STEKLARNE »BORIS KIDRIČ«
LETO 3 ROGAŠKA SLATINA NOVEMBER 1975

DELO IN RAZČLENITEV

V prejšnji številki »Seklarja« smo v prispevku »Poslovni rezultati TOZD Rogaska Slatina po tridesetletnem obračunu«, ki ga je napisal dipl. ing. Vojo Djinovski, objavili osnovne pokazovalce poslovanja v tem časovnem obdobju. Tisti, ki redno spremljajo izide našega poslovanja, so najbrž ustavili pogled na postavki »sredstva za sklade« in bili močno presenečeni. Saj so tudi imeli razlog za to. V začetku leta smo načrtovali, da bomo ustvarili 8.347.500 dinarjev za sklade, toda načrtovanega nismo uresničili. Ustvarili smo jih za 2.078.023 ali, izraženo v odstotkih komaj borih 24,9. V podobnem položaju smo bili lani, toda kljub temu smo imeli za 11,2 odstotka več skladov kakor letos.

Vse kaže, da smo preveč pričakovali od zadnjih tih mesecev. Ti naj bi pokrili tridesetletni primanjklaj. V še tako dobrih razmerah, bi bilo težko pričakovati pokritje v celoti. Zanašali smo se na mesece, ko letnih dopustov ni toliko kakor poleti.

Oktober, čeprav še nimamo popolnih podatkov, ni izpolnil naših pričakovanj. Resna nevarnost, da ostane brez skladov, je pred vrati. Kaj to pomeni, pa bi nam danes moralo biti povsem jasno. To pomeni, da bi ostali brez K-15, sredstev za dotiranje družbene prehrane, dotacij društvom in organizacijam. Ali je treba še naštevati? Čeprav je še vrsto stvari vezano na to, nemara zadostuje že našeto.

BO STARO OROZJE ZALEGLO?

Znašli smo se torej v težavnem položaju. Ali tudi v položaju brez izhoda? Težko bi se bilo sprijazniti s tem, če bi na to vprašanje odgovorili pritrdilno. Smo samoupravljalci, ki svojo usodo kujemo sami. Prav zato priznanje, da smo v takšnem položaju,

ne bi bilo v našem slogu. To smo na zborih delovnih ljudi tudi že dokazali, kajti odločili smo se za nekoč tako močno orožje »sudarniško delo«. Nismo prvi. Takšni so bili že pred nami in verjetno bodo tudi za nami. Na predlog širšega aktiva družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov smo sklenili, da bomo delali štiri tedne za lastno utrjevanje (stabilizacijo). Prvi krog (nedelja, 16. novembra) je dokazal, da nismo bili enotni le na sestankih, temveč tudi v dejanjih, saj smo svojo obljubo izpolnili. Upamo, da bo tako do konca.

V iskanju vzrokov za ta položaj ne bi smeli mimo resnice, da smo bili zaradi nedovoljeno visokega prometenega davka ob marsikak milijon. Podražitev surovin tudi botrujejo v dokajšnji meri. Ne le pri nas, ampak tudi pri drugih izvoznikih — zaradi neurejenih tako imenovanih spodbudnih družbenih instrumentov — so kuferte nekoliko tanjše.

Ali gre vse slabosti pripisati tem zunanjim težavam? Če bi rekli »da«, bi sami sebi delali medvedjo uslugo. osipali bi se s pepelom, haska pa

ne bi bilo od tega nobenega. Posebno modro ne bi bilo, če bi cepili naše sile pri iskanju krivcev, ker bi skupen boj krenil v napačno smer. Ostati nem na vse in pričakovati boljše dni križem rok? Nikakor! Opredelili smo se, da bomo naš položaj reševali sami, sočasno pa je treba ubrati drugačne poti pri vsej stvari. Same porabe ne bi nič zalegle. Treba bo v osnovi razčistiti nekatera pojmovanja. Globlje kot kdaj prej bo treba preveriti, kje so tako imenovane skrite rezerve. Ne bomo se mogli zadovoljiti samo s splošnimi ugotovitvami. Še manj bo naš besednjak smel vsebovati: saj smo vsi krivi, preveč nas je, toda kdo naj to reši in tako naprej. Razčleniti, in sicer brezpogojno, še v času, dokler delamo, priti pred kolektiv in povedati resnico. Kdo naj to dela, ne sme več biti uganka. Vemo, da imamo za to strokovne službe. Upravičeno bomo zahtevali, naj opravijo svojo temeljno nalogo. Če ne bomo ubrali takšne poti, bo otopelo še to orožje, ki smo ga sedaj uporabili. To bi bila neprecenljiva škoda.

Jovo Tišma

29. NOVEMBER — DAN REPUBLIKE

Trideset let v svobodni domovini slavimo rojstni dan republike. Dan, ki je v naši zgodovini zapisan z zlatimi črkami. To je znamenje naših zmag v narodnoosvobodilnem boju, poveljni gradnji in nenehni prizadevanjih za boljši jutrišnji dan. To je dan, ki nas uči, da vse težave lahko premostimo samo s skupnimi močmi. Preteklost nam to najbolj nazorno dokazuje in nas obvezuje, da se bomo tudi v prihodnje ravnali v skladu z izročili AVNOJ.

Ob dnevu republike iskrene čestitke
Uredništvo »Steklarja«

SEZNANIMO SE Z...

TOKRAT: OSEBNI DOHODKI IN SKLADI

Dohodek za delitev je tista prvina osebnega dohodka, ki ostane po kritju materialnih stroškov ter pogodbenih in zakonskih obveznosti. To so sredstva, ki jih delavski svet razporeja na sredstva za osebne dohodke in bruto sklade. Pri delitvi dohodka na osebne dohodke pa se morajo upoštevati dogovorjena merila za razdelitev dohodka in osebnih dohodkov. Pri razporejanju osebnih dohodkov moramo upoštevati določila:

- a) samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov kemične industrije in sorodnih panog.
- b) pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

TOZD Steklarna Rogaska Slatina je podpisnik omenjenega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. S tem sporazumom se s posebnim izražanjem določajo sredstva za osebne dohodke. Na tem mestu ne bi obravnavali kriterijev in izračuna, ki je sestavljen iz več kazalcev uspešnosti in je dokaj zapleten. Sredstva za osebne dohodke se oblikujejo na podlagi: produktivnosti, višine ustvarjenega dohodka, analitične ocene delovnih mest, porasta življenjskih stroškov. Izračunajo se primerjalni indeksi s prejšnjim obdobjem, ki so merilo za povečanje sredstev osebnih dohodkov.

Namen tega sporazuma je omejiti prevelike razlike med posameznimi TOZD in usklajevati osebne dohodke za enake poklice v različnih TOZD. Kdor prekorači dogovorjena sredstva po tem sporazumu, plača prispevek v skupne rezerve republike. V upravičenih primerih pa lahko komisija za spremljavo samoupravnega sporazuma oprosti posamezne TOZD plačila omenjenega prispevka. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov pa vsebuje merila ter način delitve osebnih dohodkov. Točkovni sistem ocenitve delovnih mest je sestavni del pravilnika in se z njim razporejajo sredstva za osebne dohodke po posameznih enotah in delovnih mestih. Pravilnik o cenikih del pa vrednoti učinek na delovnih mestih neposredne proizvodnje.

Na podlagi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in cenika del se vsak mesec obračunajo osebni dohodki v okviru dohodka. Tako obračunani osebni dohodki se imenujejo »akontacija osebnih dohodkov«. To ni tista akontacija, katero smo včasih prejeli 26.

v mesecu, marveč akontacija na sredstva za osebne dohodke, katere bomo ustvarili v vsem letu.

To pomeni, da bomo po zaključnem računu ob koncu leta primerjali sredstva, ki smo jih prejeli med letom kot »akontacij«, s sredstvi, katere smo izračunali po samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov. Če so sredstva izplačanih akontacij osebnih dohodkov manjša, kot dopušta ta sporazum in dohodek za delitev, potem se lahko še razdelijo določena sredstva na osebne dohodke.

V primeru, da so med letom izplačani osebni dohodki enaki ali celo večji, kot znašajo dogovorjena sredstva po samoupravnem sporazumu, potem ni mogoče deliti sredstev za osebne dohodke po zaključnem računu.

Ko smo oblikovali sredstva za osebne dohodke po omenjenih kriterijih in določili, odštejemo ta sredstva od dohodka za delitev v TOZD, ostanek pa so sredstva za sklade.

Iz tega ostanka dohodka pa še pokrijemo nekatere družbene obveznosti, ki so predpisane z zakonom, ali pa smo se samoupravno odločili zanje. Poglejmo, katere družbene obveznosti pokrivamo iz ostanka dohodka:

1. Po medrepubliškem dogovoru posojajo delovne organizacije sredstva nerazvitim republikam in avtonomnim pokrajinam. Ta sredstva se uporabljajo za gradnjo tovarn, stanovanjskih objektov, pospeševanje kmetijstva v nerazvitih območjih republik. Ta sredstva se po določenem času vračajo delovnim organizacijam.

2. Vsaka temeljna organizacija združenega dela prispeva kot posojilo v skupne rezerve delovnih organizacij republike in občine. Republiško posojilo znaša 3 %, občinsko pa 2 %.

3. Po samoupravnih sporazumih navadno odvajajo TOZD iz dohodka sredstva za potrebe krajevne skupnosti, za gradnjo šol, vrtcev ali drugih potreb občine oziroma širše regije.

V naši krajevni skupnosti Rogaska Slatina prispevamo za komunalno urejanje kraja (ceste, kanalizacija, pločnik) 1 % od dohodka za delitev.

Po pokritju omenjenih družbenih obveznosti iz ostanka dohodka nam ostanejo sredstva, iz katerih oblikujemo sklade TOZD.

Najprej oblikujemo sredstva za rezervni sklad TOZD. Ta sredstva potre-

bujemo za začasno kritje osebnih dohodkov ob mesečnem izplačilu osebnih dohodkov. Rezervni sklad se uporablja tudi za kritje poslovnih izgub.

Naslednji po vrsti se navadno oblikujejo sklad skupne porabe. Sredstva tega sklada se oblikujejo po zaključnem računu za preteklo leto in se uporabljajo v naslednjem letu. Namen uporabe teh sredstev je lahko različen. Največ teh sredstev gre za regresiranje stroškov letnega dopusta delavcev, za odpravnine upokojencem, za dotacijo sindikalni konferenci in drugim družbenopolitičnim organizacijam.

Preostali del sredstev za sklade pa lahko razdelimo na poslovni sklad. Ta sklad ima dva dela oziroma dva namena: en del teh sredstev uporabljamo za investicije in nakup novih sredstev, drugi del za obratna sredstva, na primer: nakup surovin, materialov, za kritje zalog materialov in gotovih izdelkov in kreditiranje kupcev.

Delitev na oba dela poslovnega sklada opravimo skladno s potrebnimi TOZD.

Končno še poenostavljen primer delitve dohodka TOZD:

8. Dohodek za delitev v TOZD	53.000.000 din
9. Bruto osebni dohodki	— 45.000.000 din
10. Ostanek dohodka	8.000.000 din

Ostanek dohodka ali sklade delimo takole:

a) posojilo nerazvitim republikam	1.370.000 din
b) posojilo republiškim in občinskim rezervam	350.000 din
c) prispevek za krajevno skupnost	580.000 din
d) skupaj družbene obveznosti iz ost. dohodka	2.300.000 din
e) rezervni sklad TOZD	1.800.000 din
f) sklad skupne porabe	2.000.000 din
g) poslovni sklad	1.900.000 din
h) skupaj	5.700.000 din
Skupaj ostanek dohodka (d+h)	8.000.000 din

S tem zaključujemo serijo člankov iz področja ekonomije in njenega izrazoslovja. Članki so bili poljudno napisani in namenjeni predvsem tistim članom kolektiva, ki niso imeli možnosti, da bi se bližje seznanili z vsebino ekonomskih vprašanj. Namen pisanja je bil približati to važno področje do gajanj samoupravljalcev, da bo lažje obvladal ekonomske in druge probleme, saj je znanje in poznavanje problemov zagotavlja najboljše rešitve.

Samoupravljalcev, ki hoče odločati o pogojih dela, o sredstvih, o rezultatih dela, mora o teh vprašanih razmišljati. Dejstvo je, da vsak človek teži k razvijanju sposobnosti, ne le fizične moči in spretnosti, temveč tudi umskih sposobnosti. In prav v tem je globoka humanost samoupravnega sistema, ki preko sodelovanja omogoča tudi razvoj umske sposobnosti in družbene zavesti.

ŠE VEDNO STARA BOLEZEN

KOMISIJE NISO ZAŽIVELE – SMO ZA ZDRUŽITEV, TODA PREMALO SMO STORILI – POMANJKANJE STROKOVNJAKOV

Komisije, ki so bile postavljene z nalogo, da konkretno obdelajo problematiko s področja načrtovanja skupnega razvoja, prodaje proizvodov, nabave na domačem in tujem trgu, izobraževanja ter kadrovske politike, niso zadovoljivo opravile svoje naloge. Na sestankih komisij niso sodelovali vsi imenovani člani. Tisti pa, ki so prihajali, niso prišli s konkretnimi predlogi svojih organizacij združene dela. Sicer je bilo predloženih nekaj zamisli, ki pa niso dovolj podkrepjene in so bolj ponovitev že prej postavljenih smernic. Zdi se, da so člani komisij sodili, da so z udeležbo na enem samem sestanku opravili svojo nalogo, zato lahko sklepamo, da so njih nalog niso vzeli resno.

Ponavilja se stara bolezen. V začetku smo zagreti za neko zamisel, kasneje pa, ko bi se bilo treba lotiti dela, nam zmanjka volje. V kolektivih, tam, kjer bi bilo treba, ni nobene akcije in pobude za reševanje vprašanj združitve. To dokazuje tudi resnica, da na sestanke prihajamo nepriljubljeni in da ugotavljamo sam načelna stališča, kaj več pa ne zmoremo, kajti za to tudi nimamo nobenih pooblastil. Če resnično želimo storiti glede tega vprašanja, je treba najprej postaviti takšno organizacijsko obliko, ki bo imela določena pooblastila. Predvsem pa moramo gledati na to, ali res želimo nekaj storiti, nato pa, ali bomo strokovno kos vprašanjem. Organi upravljanja v steklarnah bi morali oblikovati svoja stališča in skladno s tem zadolžiti nosilce posameznih nalog za stalno delo glede teh vprašanj. Organ, ki naj bi vodil akcijo združevanja, bi najprej moral izdelati program, ki bo časovno in vsebinsko opredeljen. Gotovo je, da bi moral imeti pristojnosti, da bi postavljali naloge in določal stališča, da bi navzven imel stike z interesnimi področji in našel strokovne sodelavce.

Predvsem pa je treba ugotoviti (dosedanje ravnanje na kaže), ali obstaja resnična želja po združitvi, ki je gospodarski in politični veleknih naše družbe.

Opazno je tudi mrtvilo pri političnem aktivu, ki je vodil celotno akcijo. Dosedanja praksa kaže, da se ločeni sestanki niso dobro obnesli. V prihodnje bi kazalo, da bi strokovno delo in politična akcija potekala sočasno.

Komisija za vprašanje tržišča, ki je 5. septembra zasedala v Hrastniku,

je ugotovila, da je prodaja na domačem tržišču usmerjena predvsem prek trgovcev na debelo (grosistov), razen embalažnega stekla, ki ga kupujejo neposredni porabniki. Prodajo na tujem tržišču izvaja več izvoznih podjetij. V tem je precej nereda. Ta podjetja z ničimer niso vezana na probleme proizvajalcev in veliko premalo vlagajo v raziskavo tržišč. Službe, ki se ukvarjajo s prodajo in nabavo, so skromno organizirane in povsod se čuti pomanjkljiv osnutek komercialne. Stališče komisije je, da bi se prodaja in nabava usmerjala v sistem medsebojne povezave v reprodukcijsko (obnavljalno) celoto tako, da bosta promet in proizvodnja kapitalno in dohodkovno soodvisna. Predlog komisije je, da bi organizirali skupen komercialni oddelek, ki bi oblikoval politiko prodaje in nabave, usmerjal proizvodnjo, sklepal kooperacijske posle, raziskoval zunanje tržišče ter propagando in sejme. Obstoječe komercialne službe v podjetjih bi še naprej delovale, ker bi združena komercialna prevzela tiste opravke, s katerimi se doslej nihče ni ukvarjal.

Ugotovitev komisije za delitev proizvodnih programov je, da se leti v glavnem ne prepletajo. Tudi razvojni programi so naravnani na sedanje. V Hrastniku bodo še naprej razvijali avtomatično, polavtomatično in ročno proizvodnjo gostinskega stekla, drobne embalaže in razsvetljavnega stekla. Slednjega, skupno s Sijajem in drugimi izdelovalci armatur, želijo finalizirati in spraviti v izvoz. V Rogaški Slatini nameravajo povečati proizvodnjo svinčenega kristala, kristalina, za toliko, kolikor bo potrebno za izvoz, in gostinsko steklo. Razsvetljavno steklo v Slovenski Bistrici ima nove in povečane zmogljivosti.

Trenutno je prišlo do zastoja v prodaji, kar bo verjetno kmalu rešeno.

Steklarska šola bo tudi po rekonstrukciji obdržala predvsem proizvodnjo boljšega stekla za gostinstvo in široko porabo. Del proizvodnje pa želi usmeriti v neko deficitarno (pomanjkajočo) proizvodnjo tehničnega stekla. Steklarna v Hrastniku se razvija in bo sčasoma opustila ročno proizvodnjo. Velik problem za vse steklarne je embalaža, ki je še dokaj revna in relativno draga. Tika iz Trbovelj naj se v sklopu združenega podjetja usposobi za proizvodnjo popolne embalaže.

Izdelovalci armatur za lestence bodo morali razdeliti proizvodni program, ki se sedaj medsebojno prepleta. Proizvajalci razsvetljavnega stekla želijo zanesljivejšo osnovo za delo in tudi svoje steklo želijo prodajati pod svojim imenom, ker menijo, da je to njihova uveljavitev, predvsem na tujem tržišču.

Glede načrtovanja razvoja slovenskih steklarn odbor predlaga oblikovanje skupine strokovnjakov iz proizvodnje, ki bi delali izključno na tem področju. Predlogi, da bi ti ljudje še nadalje ostali v proizvodnji in poleg svojega rednega dela opravljali še delo razvojnega značaja, niso sprejemljivi, ker takšno delo ne bi bilo učinkovito.

Komisiji za izobraževanje in kadrovske politike, ki je zasedala v sklenem sestavu, še vedno ni uspelo dobiti realne slike o strokovni zasedenosti delovnih mest, ker steklarne niso dostavile teh poročil. Iz podatkov, ki jih imamo za steklarno »Boris Kidrič« in Steklarsko šolo, je opaziti občutno pomanjkanje kadrov na eni in pomanjkanje izobraževalnih oblik za visoko kvalifikacijo na drugi strani. Zaznavno je, da se zadnje čase usposablja za KV delovna mesta veliko mladih z nepopolno osemletko, in sicer brez vsakega programa. To bo imelo daljnosežne posledice, zato odbor predlaga, da v bodoče ni mogoče zasesti delovnega mesta KV brez normalno organiziranega izobraževalnega procesa.

Za usposabljanje VKV delavcev naj šola čimprej organizira delovsko šolo pa tudi za druge poklice tako imenovanih ozkih profilov naj se uredi način izobraževanja.

Ob teh oblikah izobraževanja je trenutno težko govoriti, ker je pred nami reforma srednjega šolstva. V prihodnje naj bi vsi mladi imeli srednješolsko izobrazbo ne glede na poklic, za katerega se bodo odločili. S tem bodo odpravljene razlike med mladino, ki je končala različne srednje šole.

Ugotovitve, do katerih je prišel odbor, niso nič kaj spodbudne, saj je razvidno, da prevladuje negnjenje k priučevanju in delu, brez kakršnekoli organizirane oblike. Kadrov z višjo in visoko izobrazbo pa se preprosto izogibamo. To je resna ovira čedalje bolj zahtevneui proizvodnemu programu, uvajanju nove tehnologije in poglobitvi samoupravljanja.

Sedanja položaj glede zasedenosti delovnih mest z visoko strokovnimi kadri ne omogoča niti rednega opravljanja funkcij v proizvodnji in so močno preobremenjeni. Nikakor pa ne moremo pričakovati, da bi z obstoječim kadrom uspešno rešili zasedbo v skupnih službah združenega podjetja.

Nujno je treba poiskati povezavo z delovnimi organizacijami, ki imajo kakovostno organizirano službo, ker bo s tem omogočeno razumsko in uspešno organiziranje skupnih služb.

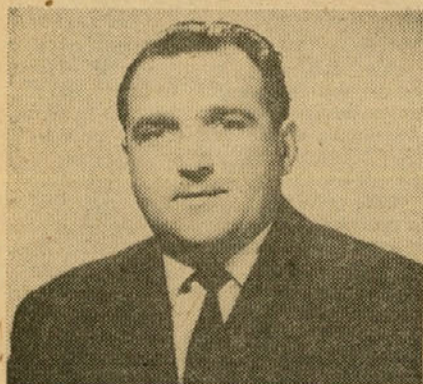
Dip. ing. Lado Tkave

UPOKOJENA

VIKTOR KIDRIČ

Rojen je bil leta 1933 kot sin delavca, ki se je težko prebijal skozi življenje. V takratnih razmerah njegov oče ni imel možnosti za šolanje sina, ki je imel ambicije, da bi si lepše začrtal svojo življenjsko pot.

Že leta 1947 je Viktor prišel v steklarstvo. Ni se bal težkega steklarskega dela. Vedno je želel postati dober steklar.

klarski mojster. Toda nesreča nikjer ne počiva; tako je leta 1953 zareda tudi njega. Hudo je zbolel, tako je moral zapustiti delo pri peči. Premišljen je bil v skladišče, kjer je z marljivostjo in natančnostjo kmalu zbudil pozornost predpostavljenih in tako je postal glavni skladiščnik. Zavedal se je, na kakšno odgovorno mesto je bil postavljen, zato je postal še bolj vesten, delaven, vsem za zgled in spoštovan med delavci.

Viktor je iz vrst mladincev prve povojne generacije, ki je veliko delala pri gradnji steklarne. Svoj prosti čas je vedno izkoristil za aktivno delo v raznih društvi in organizacijah. Sodeloval je tudi v samoupravnih organih v vseh petindvajsetih letih delavskega samoupravljanja v steklarni.

Toda Viktorja je ponovno prizadela bolezen, tako da je z 28. 10. 1975 invalidsko upokojen. Prepričani smo, da bo kljub temu po svojih močeh marsikje priskočil na pomoč. Želimo mu boljše zdravje in osebno srečo.

DRAGO ŠPILJAK

Zaposlil se je kmalu po vojni, leta 1947, v steklarni »Straža«. Od tam je odšel v rudnik Mali Tabor. Leta 1951 so ga poklicali v JLA. Po vrnitvi iz vojske se je zaposlil v SGP Celje, kjer ni ostal dolgo. Leta 1955 je ponovno prišel v steklarstvo »Straža«, od tam pa je leta 1957 prišel v naš kolektiv. Tukaj je kmalu postal KV krogličar. To delo, čeprav težko, je redno in vestno opravljal, ker je imel veselje do steklarskega poklica. Po 18 letih dela v težkem steklarskem poklicu je invalidsko upokojen. Čeprav bi rad še naprej delal kot steklar, mu bolezen tega ni dopustila.

Sodelavci pravijo: »Dober je bil Drago, dober, nič ga ni peklo, ker je bil navajen tega dela in življenja. Škoda, da ga ni več med nami, da bi se še malo pošalil, da bi 'šit' prej minil.«

Želja vseh je, da bi čimdalje užival sadove svojega dela.

POD PRIČAKOVANJI

Težave v prodaji končnih izdelkov, velik odstotek odpadka in še mnoge objektivne pa tudi subjektivne težave so spremljale bistriško TOZD v proizvodnji letošnjih prvih devetih mesecev, kar je razvidno iz nekaterih finančnih pokazovalcev za to obdobje. Na trdni osnovi je resnica, da v tem obdobju kolektiv ni uspel uresničiti planiranih proizvodnih rezultatov.

Čeprav je stvari najlažje pogledati v oči iz prakse vsakega posameznika na delovnem mestu, pa je prav, da nekoliko tudi v številkah osvetlimo prehojeno pot za obdobje prvih devetih mesecev.

V tem obdobju smo ustvarili za 28.133.311 dinarjev celotnega dohodka, kar je samo 78 odstotkov od planiranega in 29 odstotkov nad dosežki v istem obdobju leta 1974.

V prvih devetih mesecih letos smo porabili za 16.214.049 dinarjev sredstev, kar je za 71 odstotkov več kot v istem obdobju leta 1974 in 8 odstotkov pod planiranim za letos. Kljub temu, da je bil ugotovljen porast osebnih dohodkov v primerjavi s istim obdobjem v letu 1974, pa je letošnji osebni dohodek za 2 odstotka nižji od planiranega. Prav tako je letos tudi ostanek dohodka, torej v obdobju zaključevanja I. faze rekonstrukcije, pod pričakovani nizki. 177.534 din ostanek dohodka pomeni tudi trenutno zaskrbljenost kolektiva. V primerjavi s prvimi devetimi meseci leta 1974 se je letos povečalo število zaposlenih za 26 odstotkov, medtem ko se je proizvodnost povečala samo za 11 odstotkov. To nam dokazuje, da še vedno nismo povsem izkoristili nekaterih notranjih rezerv.

Viktor Horvat

KADROVSKE IN OSEBNE NOVICE

Prišli v TOZD:

Zdravko Centri, steklobrusilec, Kozje, Milena Granič, steklobrusilka, Kozje, Drago Dropulič, steklobrusilec, Kozje, Ana Kramer, steklobrusilka, Kozje, Marjan Tjalec, steklobrusilec, R. Slatina, Viktor Stiplovšek, kislinska polirnica.

Odšli iz TOZD:

Jože Šmid, odnašalec, dal odpoved, Darko Sinkovič, steklobrusilec, Kozje, dal odpoved, Silva Presiček, steklobrusilka, Kozje, dala odpoved, Nevenka Mikša, steklobrusilka, Rog. Slatina, upokojena, Vlado Starček, odnašalec, dal odpoved, Josipa Podhraški, brisalka stekla, dala odpoved, Milan Lončarič, vlagalec zmesi, samovoljno zapustil kolektiv, Ivan Grosek, brusilec

v grobi brusilnici, dal odpoved, Franc Novak, steklobrusilec, Kozje, dal odpoved, Viktor Rajher, odnašalec, samovoljno zapustil podjetje, Terezija Kidrič, brisalka stekla, samovoljno zapustila delo, Drago Špiljak, steklobrusilec, invalidsko upokojen. Viktor Kidrič, pomočnik skladiščnika, invalidsko upokojen.

Irena Peer, hči Jožeta, Brigita Vođušek, hči Franca, Tatjana Beg, hči Danice, Natalija Podhraški, hči Mari-

je, Stanko Podhraški, sin Stanka. Kajtja Kralk, hči Vere, Robert Halužan, sin Ivana.

Želimo obilo zdravlj!

Milena Vončina, poroč. Jagodič, Zofija Hrčica, poroč. Škrabljin. Iskreno čestitamo!

ARGUSOV SPREHOD

Predzadnji pozdrav v tem letu velja vsem zvestim bralcem. Predčasno ga pošljem zaradi tega, ker sem si s tem izmislil nekaj novega in do konca leta pričakujem zaslužen nagrado, saj veste, da smo leto, ki ga je le še dober mesec, imenovali za leto inovacij (obnov, novih pojavov, novotarij in prenovitev). Mislili smo si, da bomo spodbudili vse delovne ljudi, da bodo kaj pogruntali in na kakršenkoli način pripomogli, da bomo bolj bogati. Ne zanesem se na predlog, za katerega se nekateri ogrevajo, naj bi bilo še prihodnje leto podobno temu. Predlagatelji, ki se ogrevajo za podaljšanje roka za zgoraj imenovane pojme, so res nadležni. Pozabili so, da smo tu še mi. Niso ravnali samoupravno, kajti naš glas bi bil nedvomno na drugi strani. Se to leto nam je tako dolgo. Čakamo, da bo poteklo, potem pa bomo lahko rekli, naj se kdo obriše pod nosom, če je v tej smeri naredil kakšno pregreho. Pot do inovacije je dolga. Po našem receptu pot do zaslužene nagrade najbrž še daljša. Se nismo pošteno stopili v leto 1975, smo začeli uporabljati nekaj novega. Najprej so to občutili v Kozjem. Tudi v Rogški Slatini nismo predolgo čakali na to. Pravijo, da se tako da boljše delati, odpravljeno je brisanje barve s škodljivimi sredstvi in pospešena pot do poliranja. Da o zdravju ljudi sploh ne govorimo, saj je izločen minij. Zanimivo bi bilo pokukati v izračune in variante, ki so bile predložene delavskemu svetu ali komu drugemu, kaj smo vse pridobili in kakšen je bil odmev na to.

V računih smo zelo »hitri«. Strahopeten, kot sem po naravi, se precej bojim, da bomo komu izračunali prej, da mora v pokoj, kakor da mu to na ustrezen način poplačamo.

Zadnje čase, kakor veste, smo imeli precej sestankov. Na velikih smo si povedali tako, da si nismo ničesar povedati. Potolžili smo se s tem, ker smo se pač sestali, in si meli roke rekoč: Zdaj smo se zmenili in ni hudi, da ne bi šlo. Gotovo ste slišali užitne in neužitne stvari. Med najbolj »užitnimi« je vsekakor tista, ki jo nekateri zagovarjajo: pravijo, da s(m)o vsi zaposleni enako odgovorni za sedanjí položaj. Več ljudi več ve, je ta rek. Pomagajte mi, zdaj, brez priči ali z njimi, ugotoviti stvarnost mojih »odzdev«. Z besedo na dan, preden me začnete preklinjati, kaj neki se mi dozdeva.

Zdi se mi (z odpustom ali brez), da je utrta preprosta pot, ki s(m)o jo sicer pozabili, a je najbrž ne bi smeli, po kateri je moč priti do tako nedoločene odgovornosti. Ste uganili, katera je? Če ne, brž svinčnik in košček papirja v roke! Startajmo sku-

paj! Ne bomo se trudili in izid bo enak. Najprej: Ugotovimo objektivne težave, seštejemo, za koliko so nas prikrajšale, in odštejemo. Ostanek, bratci moji, pa bi podelili po »tarifnem pravilniku«. Oh, zlomka, staromodno se sliši. Mislim, po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

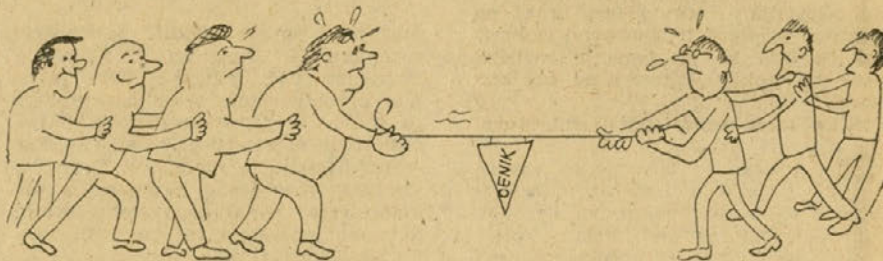
V času, ko si močno želimo, da bi nam produktivnost in predvsem dohodek rasla veliko hitreje, na »srečo« namesto tega iz dneva v dan ugotavljamo, da nekaterim z eliko naglico rastejo prsti. S tako dolgimi prsti si skušajo omiliti morebitne težave, ki lahko nastanejo ob znižanju dohodka. Ne bi bilo nič hudega, če bi jim nemudoma odrezali vsaj nohte in pripravili orodje, s katerim bi jim skrajšali še dolge prste.

Saj ji gre od rok. Nama ne bo treba poseči vmes!

Za konec še skok na medobratne šahovske igre. Po končanem tekmovanju so se brusilci nabrusili drug na drugega. Človek težko verjame, da lesena vojska, s katero se vojskujejo šahisti, lahko povzroči izliv žolča. Velik »krivec« je tudi naš urednik, ker se je udeležil teh »nepomembnih« iger. Za objavo tega prispevka — predlagam — remi.

Vaš Argus

Kdaj bomo ubrali drugo pot?

PRIZADEVNI MLADI NOVINARJI

Pred dnevi smo prejeli nekaj sestavkov, ki smo jih bili zelo veseli. V kratkem spremnem pismu nas je tovarišica Vera Pucelj seznanila, da so na osnovni šoli ustanovili novinarsko-dopisniški krožek. Izrazila je upanje, da bodo poleg teh sestavkov, ki so jih učenci napisali ob tednu Komuniste, poslali še nekaj.

Novica o ustanovitvi omenjenega krožka na šoli nas je zelo razveselila. Poslani prispevki pa so znamenje, da bomo počasi, toda zanesljivo vzpostavili tesnejše stike kot doslej. Prepričani smo, da je med mladimi veliko takšnih, ki zmorejo veliko več, kot si

včasih sami mislijo. Kdaj pa kdaj jim zmanjka korajže, da bi tudi drugim pokazali, kaj lahko ustvarijo. Upamo, da jim odslej tudi korajže ne bo primanjkovalo.

V okviru naših zmogljivosti bomo objavili vaše prispevke, ki so lahko z raznih področij vaše dejavnosti. Prav nam bodo prišli razni sestavki, pesmi, risbe, karikature, šale in podobno.

Pa še to:

Vaše prispevke bomo nagrajevali enako kot vse druge prispevke v našem glasilu.

V pričakovanju več prispevkov lep pozdrav!

Uredništvo

POZITIVNE SPREMEMBE

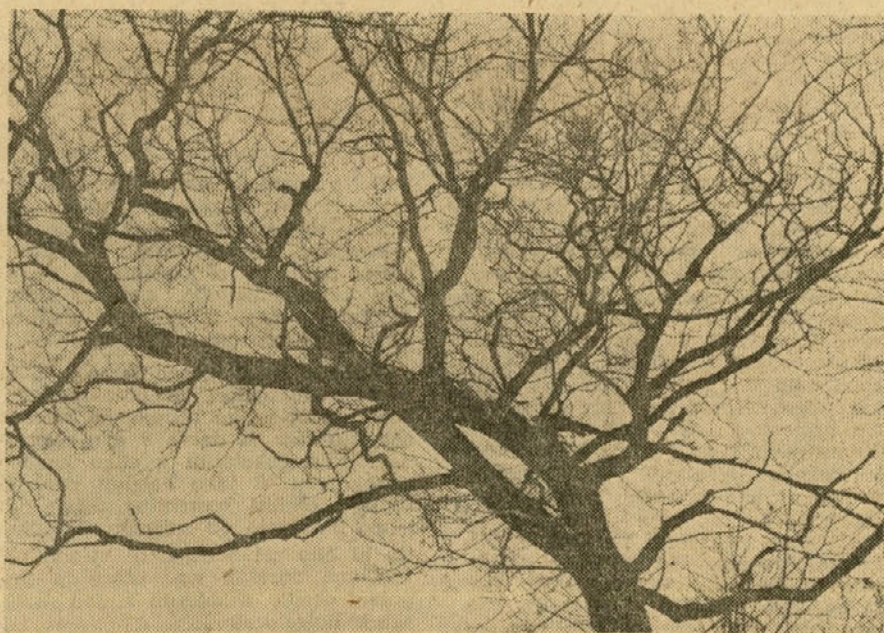
Naš družbenoekonomski razvoj je tako hiter in razgiban, da mu na vseh področjih stežka sledimo. Tudi v šolstvu potekajo revolucionarne spremembe. Za kakšne spremembe gre?

Po končani osemletki bi se začelo tako imenovano dveletno skupno srednješolsko izobraževanje. Torej, po končani osnovni šoli bi vsak učenec ali zaposleni, ki se izobražuje ob delu, programsko dokončal prvo fazo, ki so jo delovno poimenovali »dveletna skupna srednja šola«. Ta naj v začetku usmerjenega izobraževanja nadomesti sedanje srednje šole in gimnazije (poklicne in druge tehnične in srednje šole).

To bi bila prva faza usmerjenega izobraževanja. V drugi fazi bi si po stopnjah pridobivali strokovno izobrazbo. Ta faza bo po trajanju različna glede na poklic, katerega si bo kdo izbral.

Prva faza usmerjenega izobraževanja oziroma skupna srednja šola bo torej množična in obvezna za vse tiste, ki stopajo v usmerjeno izobraževanje, ne bo pa obvezna za vso mladino določene starosti, kakor je sedanja osemletka. V prihodnosti naj bi seveda zajela in postala obvezna za vso generacijo.

Prva faza oziroma skupna srednja

JESENSKA IDILA Foto: Anica Dobravec

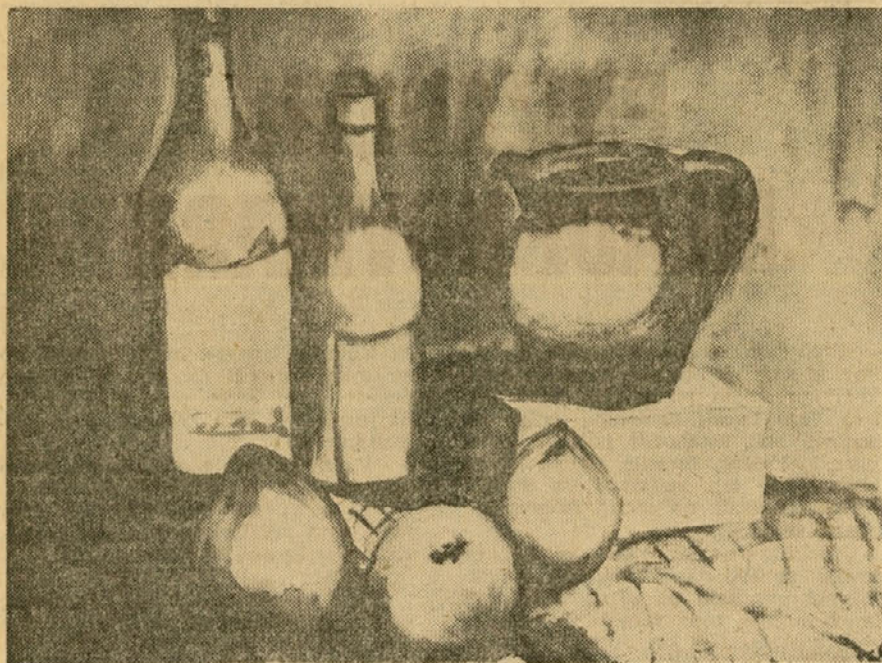
šola bo v smislu izhodišč in stališč v resoluciji X. kongresa ZKJ in dokumentov VII. kongresa ZKS pomenila preoblikovanje sedanjega srednjega šolstva, odpravo dvotirnosti in večtirnosti in večsmernega sistema srednješolskih institucij (ustanov). Tako bodo ustvarjene enake možnosti za vsakršno vrsto nadaljnjega izobraževanja za poklic, za delo ter za izobraževanje ob delu in iz dela.

Takšna zasnova izobraževanja bi odpravila dvojne poti pri pridobivanju najvišje izobrazbe.

Novi sistem bo temeljil na splošnih družbenih smotrih socialistične samoupravne vzgoje in izobraževanja. Zato je humanističen in demokratičen, ker dviga splošno raven izobrazbe vseh prihodnjih samoupravljalcev in bo odprl najširšo dostopnost za poklicno usmerjeno izobraževanje. Z obvezno, skupno zasnovano osnovo splošne kulturne, družbenoekonomske, naravoslovno matematične ter proizvodno tehnične vsebine vzgoje in izobrazbe s politehnično usmeritvijo za vse, ki se pripravljajo za poklic in delo, bo novi sistem onemogočil enostransko in tehnokratsko funkcionalistično pojmovanje ter preprečil siromašenje vzgoje delovnih ljudi.

V zasnovi izbirnosti bomo morali upoštevati dva merila, in sicer merilo usmerjenosti (izobraževanje in usposabljanje za delo) ter merilo zahtevnosti (možnosti za nadaljnje izobraževanje). Torej bo morala prva, zlasti pa vsaka naslednja faza hkrati odpreti možnost za vključitev v delo in v nadaljnje izobraževanje. Naša prizadevanja bi morala biti v tej smeri, da bo vsa mladina, ki bo uspešno končala osnovno šolo, vključena v prvo fazo usmerjenega izobraževanja in jo v dveh letih uspešno končala. Mladini, ki se bo vključila v delo neposredno po osnovni šoli, pa bomo morali omogočiti, da bo ob delu ali iz dela končala prvo fazo usmerjenega izobraževanja.

Povsod, kjer so ustrezne možnosti, bo treba organizirati prvo fazo usmerjenega izobraževanja na novih osnovah, po možnosti čimprej kot skupno srednjo šolo, ne da bi čakali zagotovitev enakih pogojev v vsej republiki.

TIHOŽITJE (akvarel) Foto: Danica Novak

SPREHOD SKOZI OZD

V prizadevanju, da bi se kar najbolj spoznali med TOZD v okviru organizacije združenega dela Steklarne »Boris Kidrič«, se bomo tokrat v besedilu in sliki sprehodili skozi TOZD Slovenska Bistrica.

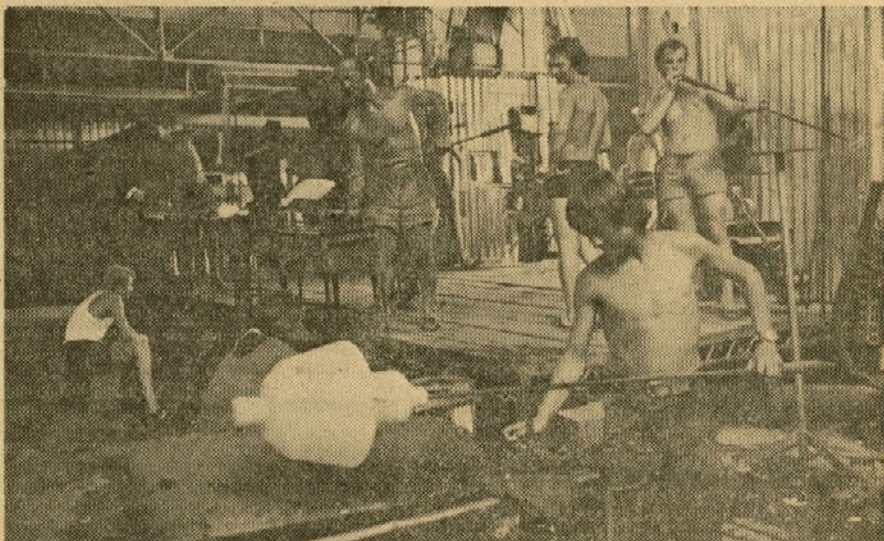
S priključitvijo steklarni »Boris Kidrič« 1961. leta je steklarne v Slovenski Bistrici naredila zgodovinski korak k hitrejšemu in kakovostnemu napredovanju. Rezultat tega je širok asortiment proizvodnje kvalitetnih razsvetljavnih teles, namenjene za privatne domove, družbene prostore in hotele. Ne samo doma, temveč tudi široko po evropski celine. Kratak sprehod skozi bistriško TOZD še zdaleč ne bo mogel do podrobnosti prikazati vseh področij, na katerih dela danes okoli 300-članski kolektiv. Kljub trenutnim težavam je treba priznati, da je v zadnjih desetih letih doživel revolucionarne spremembe. Te se kažejo v povečanih proizvodnih zmogljivostih in kakovosti izdelkov. Posebno v novih proizvodnih prostorih, kjer so kljub marsičemu nedorečenemu nudili boljše delovne razmere in je mogoča uporaba sodobne tehnologije v proizvodnji tovrstnega stekla. Ob povečani zmogljivosti je tržišče obrnilo hrbet, saj so naročila, ki bi bila najbolj potrebna za povečanje zmogljivosti, jela upadati. To so bile težave, katerim se kljub vsej prizadevnosti nismo mogli izogniti.

Vrata jeseni so se odprla, upi bistriške TOZD prav tako. Septembrske ugotovitve kažejo, da se je na tržišču odprlo. Temu je botrovala odločitev za večjo izbiro novih proizvodov in oblik razsvetljavnih teles. To pomeni pomembno prelomnico v ponudbi in povpraševanju.

Naš sprehod bomo začeli tam, kjer je temelj nadaljnjim ustvarjanjem v steklarski industriji, pri pečeh, in končali tam, kjer temeljem dodamo še »streh«, ki je prav tako pomembna kot temelj.

V najštevilnejšem oddelku je 120 steklarjev, ki razdeljeni v 16 brigad, od katerih jih dela v dopoldanski, 4 v popoldanski in 2 v nočni izmeni na treh električnih pečeh in eni na tekoče gorivo.

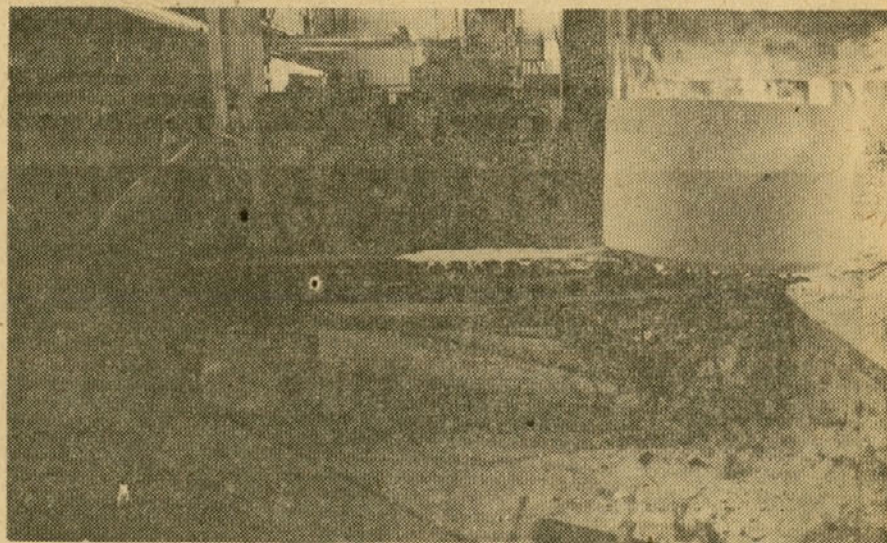
Težko je dnevno proizvodnjo prikazati samo z izdelki, saj je to odvisno od velikosti in težavnostne stopnje izdelka. Za ponazoritev je treba povedati, da se dnevna proizvodnja senčnikov suče tudi tja do 500 kosov, češar ni lahko doseči. Ne gre prezreti tudi vročino kot stalno spremljevalko steklarjev.

PIHALCI SO OSTALI ZVESTI ROČNEMU OBLIKOVANJU. TO ZA RAZLIKO OD STROJNEGA POMENI LEPSI IZDELEK IN UGODNEJŠO CENO.

Tesno povezano s taljenjem stekla ne mase je največja nevšečnost steklarjev — pokanje loncev. Ob takšnih primerih, ki niso ne redki ne cenen, pri nas uporabljamo danes že zasterlo obliko menjave loncev. Vse je

treba opraviti z najbolj preprostimi pripomočki. Tveganje, da lonec poči, preden ga prinesejo iz tempirke v peč, je precejšnje, postopek pa zelo težaven in vroč.

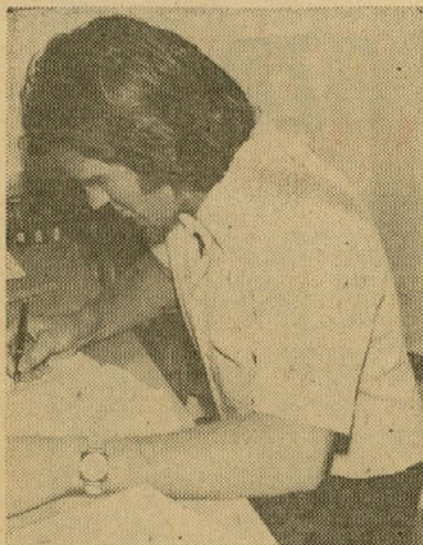
PRI MENJAVI LONCEV JE VROČINE V OBILJU.

Za nemoten potek proizvodnje pri pečeh skrbijo trije izmenski vodje. Kljub temu, da sem ga zmotil pri vsakdanjem delu, mi je povedal, da se v oddelku peči še vedno srečujejo z nekaterimi težavami, med katere sodi

poletna vročina, skozi celo leto še pomanjkanje steklarskega kadra-stiskalcev in odnašalcev. Torej bodočih steklarjev.

Nadaljevanje na 8. strani

STEKLAR

STANKO KOVAČ V ODDELKU BRUSILNICE

Stanko Kovač meni, da se je disciplina v nekaj letih popravila, da pa je še vedno nekaj posameznikov, katerim red in disciplina nista najbolj pri srcu. Zadnji sklepi disciplinske komisije jim bodo v premislek.

Delavci v grobi brusilnici imajo veliko boljše razmere. Z uvedbo tekočega traku je veliko manj ročnega prenašanja zabojev, kar pomeni zmanjšanje loma in krajšo transportno pot.

V zadnjem obdobju večino izdelkov obrusijo in polirajo. Zaradi večje proizvodnje pri pečeh se je število zaposlenih povečalo.

Besedilo in fotografije:
VIKTOR HORVAT

OB NOVI LINIJI V ODDELKU BRUSILNICE

Dekoracija stekla je oddelek, ki poleg mehanične delavnice in delavnice za izdelavo modelov ne bo deležen novih prostorov. Temu je botrovalo pomanjkanje finančnih sredstev. Kaže, da

bodo slikarji še lep čas čakali na preselitev v nove prostore. Se naprej bodo v »bunkerju«, kjer je neonska razsvetljava edini vir svetlobe.

ODDELEK SLIKARIJE — SE NAPREJ UTESNJEV IN S POMANJKLJIVO SVETLOBO

Letošnje leto je bilo neugodno tudi za nov in velik prostor, za katerega bi vsi želeli, da bi zija od praznine.

To je skladišče gotovih izdelkov. Zapakirano blago ni takoj našlo poti na tržišče.

UPAJMO, DA BO PODOBA SKLADIŠČA GOTOVIH IZDELKOV OB ZAKLJUČKU POSLOVNEGA LETA POVSEM DRUGAČNA.

ZA DOBRO VOLJO

Učitelj:

- Janezek, povej, kdaj se pišejo velike črke?
- Ko je človek kratkoviden!

Starček s Sicilije se hvali pred prijatelji:

— Moj sin Luigi je pred dvajsetimi leti odšel v Ameriko, odločen, da tam obogati.

— Ali je obogatel?

— Zdi se mi, da je, ker sem slišal, da je ameriška policija razpisala nagrado 20.000 dolarjev za tistega, ki ga bo našel!

MOJA TETA JE PADLA

Zgodbo o smrti moje tete Fanike mi je mama pripovedovala lansko leto, ko smo se spominjali tistih, ki jih ni več med nami.

Fanika je bila velika komunistka. Že pred vojno je bila skojevka. V skrivnem rovu je pomagala tiskati lepake in drugo komunistično literaturo. V Brežicah, maminem domačem kraju, je ilegala začela delovati že pred vojno. Teta je imela takrat približno 15 let. Raznašala je letake. Ko se je začela vojna, so pod Lisco v Jurklostru ustanovili tiskarno. Imenovala se je tehnika Antona Aškerca TV 15. Tudi Fanika je tiskala v njej.

Kurirji so prinašali v tehniko matrice, tiskarsko črnilo in odnašali Slovenskega poročevalca, letake in drugo gradivo. Kako so bili borci veseli, ko je prinesel kurir pošto! Ko je nekega dne nesla pošto v Brežice, je srečno prišla mimo nemških patrolj in se prikradla domov, kjer je nameravala prenočiti. Približno ob 11. uri je potrkalo na okno. Fanika je odprla in zaslišala klic: »Fanika, odprj, s seboj imam ranjenega tovariša!« Hitro je odprla in skrili sta ranjenca na pod-

strešje. Kmalu potem, ko sta ga spravili na varno, so vdrlj v hišo Nemci. Preiskali so vse, razen podstrešja. Nato so odšli.

Fanika je ostala takrat dalj časa doma, da je ranjenega partizana previjala, ga hranila in spodbujala.

Nemci niso odkrili tiskarne vse do 6. februarja 1945, ko jo je izdal neki vohun. Švabi so odkrili kočico, vse zažgali in pobili, razen komandanta, te- te in še nekega pomočnika. Fanika ni ničesar izdala, med zverinskim mučenjem je umrla.

Pred dobrim mesecem so postavili skromen spomenik blizu Peneč v Jurklostru. Tudi njeno ime — Fanika Tiler — je zapisano na njem.

Tako je ugasnilo življenje moje tete, ki je na žalost nisem poznala. Borila se je in darovala svoje življenje za novo, svobodno Jugoslavijo. Mnogo je še takih. Bili so pogumni borci, komunisti. Kdo bi jih preštel? Mi mladi smo ponosni nanje in pod vodstvom tovariša Tita hodimo po poti, ki so nam jo začrtali.

Saša Krumpak
učenka 6. razreda

LIK KOMUNISTA

Komun — skupen, komunizem — brezrazredna družbena ureditev, v kateri ni izkoriščanja človeka po človeku, prisvajalna sredstva pa so družbena lastnina, komunist — pristaš komunizma, KP — revolucionarna politična stranka proletariata.

Dobeseden prepis iz slovarja tujk o komunizmu je le gola razlaga. Če hočemo zvedeti še več, si oglejmo zgodovinske knjige od leta 1819, ko so v Jugoslaviji ustanovili KP. Vse do današnjih dni bo branje razgibano. Ne splača se, opisati po časovnem redu, kajti delo KPJ in SKOJ pozna in mora poznati vsak dober državljan. Ustavimo se le pri najzavednejših članih: Filip Filipovič, Djuro Djakovič, Moša Pijade, Boris Kidrič, Edvard Kardelj in seveda naš predsednik Josip Broz Tito. Vsa ta imena so tesno povezana z našo revolucijo in zgodovino, spominjajo nas na trpljenje, samoodrekanje in borbo, večno borbo za lepši jutrišnji dan delovnega človeka.

Spominjam se zgodbe o smrti nekega komuniste, ki je bil tudi partizan. Pripovedovala mi jo je stara mama, ki je bila, priča tega umora. Fagat, kakor so klicali tega partizana, je bil trgovec. Po naključju je prišel iz hoste po živež za partizane. Nekdo ga je izdal ustašem. Prišli so ponj, ga zvezali in odgnali v bližnji železniški predor, ki je bil dokaj kratek. Pustili so ga na sredi predora in začeli z obeh strani predora vanj streljati. Vedel je, da pobegniti ne more, živ pa tudi ne bo ostal. Vanj so streljali tako dolgo, dokler se je lahko še premikal.

Ko so za Fagatovo smrt zvedeli partizani, so zažgali osnovno šolo in grad, kjer so imeli ustaši postojanko. Ustaši so Fagatovo smrt plačali z več življenji.

Včeraj se je KPJ borila za svobodo, danes je že izbojevana, a KPJ se še vedno bori. Toda ne več za svobodo, temveč za enakopravnost, samoupravljanje, neuvrščenoost, mir v svetu...

Za ta boj so potrebni napredni in zavedni ljudje, zato ZK vključuje vse najnaprednejše in najboljše ljudi. Ker je ZK avantgarda vseh delovnih ljudi, morajo biti njeni člani sposobni, da vodijo ljudstvo po pravi poti. Zato v njenih vrstah ne sme biti slabicev in šovinistov, kajti boj ZK je povezan z mnogimi samoodrekanji. Komunisti morajo biti za zgled vsem kot ljudje in biti prvi v vseh družbeno-političnih dejavnostih.

Tak pa je tudi lik komunista.

Ksenija Čujež
učenka 7. a razreda

KAJ SO MI PRIPOVEDOVALI O NOB

O zadnji vojni mi je pripovedovala moja babica.

Babica je doma iz Dalmacije. Tja niso prišli Nemci, ker jih ta pokrajina ni zanimala, tam so bili Italijani. Italijanski okupator je zasedel vsa primorska mesta in postavil bodoče žice in svoje stražarje, ki so se imenovali karabinjerji. Če so meščani šli čez mejo, so morali imeti posebne izkaznice. Partizanske družine seveda teh niso imele. Naša babica je imela že pred prihodom Italijanov skoraj vso družino v parizanih. Na domu je ostala sama s svojo mamo, našo prababico. V partizanih so bili moj dedek, moj oče, oba babičina brata in sestra. Takšne družine so bile posebno mučene in zapostavljene. Babico in njeno mamo so skoraj vsak dan prišli iskati s puškami. Peljali so ju po okolici in pretepali, da bi izdali, kje so partizani in

njihovi bunkerji. Nikoli nista ničesar povedali. Zvečer so ju pripeljali domov, zmučeni in krvavi. Drugi dan se je ponovilo isto.

Nekega dne, ko so ju spet odpeljali, so ubili babičino mamo. Babici so prizanesli, ker je imela majhnega otroka. To je bila moja mama. Pozneje, ko je Italija kapitulirala, so prišli Nemci. Oni v Dalmaciji niso počeli takih grozot, ker jih to področje ni zanimalo. Babica je težko čakala na osvoboditev in upala, da se bodo njeni vrtnili iz vojne. Njena želja se ni izpolnila. V hudih bojih na Sutjeski sta padla njen oče in mož, med tisoči in tisoči, zato, da se sedaj jaz in moji sošolci učimo v miru in uživamo to, za kar so oni darovali svoja življenja.

Dubravko Jerković
učenec 3. a razreda

ENAKOVREDNI PARTNERJI

V petek, 7. novembra, so se v Steklarski šoli sestali steklarji Slovenije, proizvajalci razsvetljavnih teles in embalaže z namenom, da pregledajo predlog komisije in da se dogovorijo za nadaljnje delo.

Kot je bilo v poročilu ugotovljeno, so se navzoči strinjali, da komisije niso zadovoljivo opravile svojega dela, ker praktično niso dale nič konkretnega. Gotovo je, da bo treba spremeniti način dela, ker se drugače združitev utegne zavleči v naskončnost. Ni dvoma, da bi tako delovni ljudje izgubili interes za to akcijo. Temeljno načelo je, da steklarji želijo sestavljeno organizacijo združenega dela (SOZD), ki bi bila stvarna, učinkovita in bi izvirala iz nujnih potreb, ne pa zaradi mode. Znova so bila poudarjena interesna področja skupnega dela.

Ugotovljeno je bilo, da nam za konkretno delo pri analizah in dokumentih primanjkuje ljudi. Zaradi tega bi bilo najbolje, da bi to delo zaupali eni izmed organizacij, ki se s tem poklicno ukvarjajo. V tem smislu naj bi steklarska šola poiskala ponudbe takšnih institucij, komisije pa bodo delale še naprej. Predvsem pa bodo skrbele za potrebne podatke, katere bomo uporabili za analizo.

Podan je bil predlog, da bi Steklarska šola razpisala delovno mesto ekonomista, ki se bo ukvarjal predvsem s samoupravnim sporazumom o delitvi osebnih dohodkov, usklajeval delo pri sistematizaciji in analitični oceni delovnih mest, sodeloval pa bo tudi pri izdelavi drugih samoupravnih sporazumov. Že prej, ko smo steklarji imeli svoj samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, so poudarjali potrebo, da mora pri teh važnih vprašanjih za nas vse sodelovati strokovna oseba, če želimo, da bodo pravočasno in uspešno rešena. Sedaj je potreba toliko večja, saj smo vključeni v samoupravni sporazum kemične industrije. Steklarji imajo posebne probleme, ki morajo biti zajeti v samoupravnem sporazumu, kar lahko storijo le steklarji sami.

Predstavniki izdelovalcev razsvetljavnih teles so na sestanku postavili vprašanje njihovega statusa (pravnega položaja), ali jih imajo steklarji za enakovredne udeležence ali kako drugače, kajti od začetka to ni bilo jasno opredeljeno. Odgovor, ki so ga bili deležni, je bil nedvomno opredeljen,

saj so polnopravni člani, z vsemi pravicami in dolžnostmi. Najprej pa morajo medsebojno rešiti vprašanje delitve proizvodnje, ker na tem sloni prihodnje sodelovanje.

V materialih, katere bomo pripravljali, bodo tako izdelovalci lestencev kakor tudi TIKa iz Trbovelj enakovredno obravnavani, ker pri samoupravnem združevanju ne more nihče imeti kakih posebnih pravic, drugi pa manj.

Udeleženci sestanka so se zmenili, da bodo svojim samoupravnim organom prenesli naslednje predloge:

1. Izdelavo programa za združitev se zaupa za to specializirani ustanovi.

2. Da bodo komisije delale še naprej, s posebno nalogo, da pripravijo podtake kot podlago za izdelavo programa.

3. Da je nujno potrebna pospešitev dela za pripravo aktov.

4. Razpiše se delovno mesto ekonomista, ki se ukvarja s samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in pomagal pri pripravi drugih aktov.

5. Posvetiti večjo skrb namestitvi mlajših strokovnih kadrov, ki bodo zamenjali starejše pri oblikovanju skupnih služb.

6. Financiranje teh skupnih zadev naj bi se izvajalo na podlagi dohodka delovnih organizacij.

7. V večji meri informirati zaposlene o poteku dela v zvezi s temi vprašanji.

8. Te naloge naj še naprej ureja dipl. inž. Lado Tkavc iz Steklarske šole.

L. T.

UVOZNI PREDPISI – RESNA OVIRA

Znano je, da smo v Steklarski šoli lani pričeli obnavljati in posodobljati proizvodne obrate. Vlaganje, katerega vrednost znaša okoli 20 milijonov dinarjev, je kljub nekaterim težavam glede ustreznih projektov in načrtov ter zamud večine izvajalcev del potekalo v glavnem v predvidenih rokih. Bili smo tako daleč, da bi lahko do konca novembra začeli s temperiranjem (pogrevanjem) nove talilne peči in kmalu zatem s proizvodnjo v novih obratih.

V teku so namreč končna dela na pecljavu, v delu so delovni odri za stekloplafce, napeljava za gorivo in zrak na peceh je končana, skladišče gotovih izdelkov že prestavljamo v nove prostore, nova kotlarna že obratuje, skladišče za tekoče gorivo pa bo kmalu nared za obratovanje.

Zaradi sprememb predpisov za vlaganje so nastale težave, ki so zavlekle začetek obratovanja na nedoločen čas. Prvič, gre za kombinirane peči za naplščanje steklenih izdelkov in žganje dekoriranega stekla, nabavljene

pri firmi LINN INDUSTRIE OFENBAU-Hersbruk, Zahodna Nemčija.

Ceprav je peč v celoti plačana in dobavljena že junija, je bilo zaradi sprememb uvoznih predpisov potrebno le še formalno dovoljenje zveznega sekretariata za zunanjo trgovino, da bi blago ocarinili. Kljub temu, da gre v resnici le za formalno potrditev uvoza, so doslej bile izdane že tri negativne odločbe omenjenega sekretariata. Niso pomagala ne osebna posredovanja ne posredovanja izvršnega sveta SR Slovenije, katerega smo večkrat ustno in pismeno obvestili o položaju. Peč še vedno stoji na dvorišču Steklarske šole-neocarinjena. Zaradi tega je začetek obratovanja odložen na nedoločen čas, kajti resnica je, da brez tega dela opreme ni možna proizvodnja ročno oblikovanega stekla.

Druga zadeva, zaradi katere je prav tako nastalo vprašanje, kdaj bomo lahko sprožili proizvodnjo, so lonci za taljenje steklene mase. Tudi to prošnjo je zvezni sekretariat zavrnil,

kljub temu, da je vsakomur znano, da v Jugoslaviji nihče ne proizvaja loncev. Zaloge loncev so padle na ničlo in obstaja resna nevarnost, da bo sta ustavljena celotna proizvodnja in praktični pouk.

Sedmega novembra je bil sklican zbor delovnih ljudi Steklarske šole, na katerem so bili člani kolektiva seznanjeni o nastalem položaju. Med drugim je bil sprejet sklep, da v zvezi z resnim položajem našega za-

voda obvestimo družbeno-politične organizacije v občini in izvršni svet SRS.

Zaposleni v Steklarski šoli upamo, da bodo ti organi pomagali, da se problemi, ki so nastali zaradi birokratskega ravnanja, rešijo in da bo tako uresničen načrt obnove in posodobljenja proizvodnih in učnih obratov, ki težijo k povečani proizvodnji in zboljšanju delovnih razmer.

Dipl. inž. Ante Plazonić

STEKLARNA PRVA

Industrijsko gasilsko društvo steklarne »Boris Kidrič« se je tudi letos udeležilo občinskega gasilskega tekmovanja. Tekmovanje je bilo 26. 10. 1975 ob 9. uri na športnem igrišču v Rogatu. Udeležilo se ga je enajst desetlin iz naše občine. Po sklepu občinske gasilske zveze bi se tekmovanja morala udeležiti vsa gasilska društva naše občine, vendar pa tega sklepa ni upoštevalo dvanaest društev. Tekmovalne discipline, ki jih je izbrala strokovno-tehnična komisija, so bile primerne za vsako društvo.

Opremo, ki je prišla v poštev za tekmovanje, premore še tako revno opremljeno društvo. Ravno zaradi tega je treba kritično gledati na društva oziroma vodstva društev, ki niso sodelovala na tekmovanju. Ta društva premalo urijo svoje članstvo v gasilskih veščinah, da bi bila kos izredno zahtevnim nalogam, ki se vse bolj pogosto zahtevajo od gasilcev. Tekmovanje gasilcev ni konjček, temveč primerjanje operativnih sposobnosti društva proti društvu. Tekmovalni rezultati edini kažejo, kaj društvo v operativni zmore in kje je treba pomanjkljivosti še odpraviti. Na tekmovanju so sodili domači republiški sodniki ter republiški sodniki iz občine Slovenske Konjice in Celja. Tekmovanje je potekalo v prijateljskem in športnem vzdušju. Najprej so se tekmovalne desetine pomerile pri vezanju vozlov in polaganju cevovoda, nato pa še v štafetnem teku s prenosom povelja. Tekmovalne desetine so se za tekmovanje dobro pripravile, tako da je bilo ves čas tekmovanja nemogoče predvideti zmagovalca.

Med industrijskimi enotami je Steklarna dosegla prvo mesto. Podčetrtak je prvi pri teritorialnih enotah, pri ženskih enotah pa je prvo mesto osvojilo Kozje.

Doseženi so bili zavidljivi uspehi zlasti pri vezanju vozlov in pri polaganju cevovoda. Nekaj slabši pa so bili rezultati pri štafetnem teku s prenosom povelja zaradi slabe proge.

Pokazalo se je, da so tekmovalci kos še tako zahtevnim gasilskim veščinam in da jih morebitna elementarna nesreča ali požar ne moreta prenetiti.

FRANC BERČO

JE DOSEŽENA URA MERILO

Cenik v desen brusilnici je že dal časa kamen spotike. Zakaj? Delajo se novi artikli, katerim se na novo postavljajo tudi cene, medtem ko so stari artikli postavljeni na povsem drugi podlagi. Tako smo skoraj nevede praktično ustvarjali doseženo uro na novih artiklih, s čimer smo pokrivali stare.

Pred kratkim smo naredili korak, katerega bi bili lahko že prej. Dodelali smo se, da bomo celoten cenik postavili na novo, za osnovo pa smo vzeli realno povprečno uro. Predlog cenika bo naredila ena brigada, odgovorni v brigadah pa bomo razpravljali o predlogu ter ga tako sprejeli za svojega. Tako ne bo prihajalo do okoliščanja med brigadami na račun tako imenovanih »boljših artiklov«.

Rezultati dela bodo tako pod enakimi pogoji. Medtem ko smo vsi vedeli za te pomanjkljivosti, želim na tem mestu razmišljati o vprašanju, zastavljenem v naslovu. Ali je dosežena 100-odstotna ura merilo za dejanski uspeh brigade v brusilnici? Resnica je, da vse preveč gledamo na ta dosežek, skoraj nikoli pa sene vprašamo, s kakšnim povprečjem odstotkov to uro dosežemo.

Ce uspemo cenik spraviti na zdravo osnovo, o čemer ne dvomim, je po moji presoji nujno spraviti na čisto tudi to vprašanje. Vprašanje je, katera brigada lahko preseže realno postavko za 100-odstotno uro. Treba se je dogovoriti, kje je realno povprečje odstotkov v eni brigadi. Navadej bom primer in ga skušal razložiti:

Vzemimo primer, da smo ugotovili, kakšna je realna 100% ura. Ta je na primer 22 dinarjev. Naprej smo ugotovili, da je realno povprečje v brigadi 65 odstotkov. To pomeni, da je povprečna ura 14,30 dinarjev. Menim, da brigada, ki ne dosega realnega povprečja, ne sme presegati realne 100-odstotne ure. Da se ne bi narobe razumeli in prehitro ujezili, bi to misel bolj natančno pojasnili.

Brigada, ki preseže realno uro pri nižjem povprečju, pomeni, da notra-

nja delitev ni pravilna. Nekdo prispeva s svojim delom več, kot je udeležen pri delitvi.

Seveda je takšno stanje lahko ugotoviti v dveh in več mesecih in ne v nekaj dneh. S tem se resno odpira vprašanje delitve procentov. Mislim, da je način, ki je bil in je še vedno v rabi, preživel svojo dobo. Denimo, delitev enkrat na leto ali podobno ni pravo merilo nagrajevanja po delu. Zakaj ne bi bilo možnosti, da bi nekdo hitreje napredoval, oziroma, da tisti, ki si tega ne zasluži, tudi ne napreduje s procentno udeležbo v brigadi.

Delovna skupina v brusilnici ali brigada, ki bi si prizadevala doseči višje povprečje, bi seveda morala ustvariti mnogo več, kot pa da je edini cilj višina 100-odstotne ure. Pri vsem tem pa sta temeljna pogoja: enoten, realen cenik in pa enotno merilo kakovosti dela.

To razmišljanje v zvezi s tem naj bi spodbudilo še druge k razmišljanju, da najdemo boljši način nagrajevanja po delu, kot je sedanj. Da poiščemo način, s katerim bi nenehno spodbujali k boljši proizvodnji, k zmanjšanju odpadka, k polnemu izkoriščanju delovnega časa in podobno.

Mislím, da je sedaj ravno pravi trenutek za takšno razmišljanje in priloženost, ko bomo imeli realnejši cenik, ki ne bo dovoljeval »neupravičene bogatenja«.

J. BOŽICEK

NENAVADNE MISLI

— Civilizacija ruši toliko, kolikor ruši barbarstvo. Toda s tem se civilizacija ne ponaša.

— V življenju nikoli nisem stal, če sem lahko sedel, in nikoli nisem sedel, kadar se mi je ponudila prilika, da bi se vlegel.

— Če človek ne najde svojega miru pri sebi, da bo težko našel pri drugih.

— Da bi se kaplje vode obdržale, se morajo združiti v ocean.

— Prednost abstraktnega slikarstva je v tem, da akt lahko pokažemo tudi otrokom.

— Moški se rad brije samo takrat, ko še ni moški — v svojem šestnajstem letu.

ODMEVI

UREDNIŠTVO „STEKLARJA“

V vašem glasilu za mesec avgust 1975 ste na strani 12 priobčili članek »Odbor DK o staležu bolnikov«, ki ga je podpisal Kočica Remi. Članek navaja stvari, ki niso resnične in celo tendenciozne.

Po zakonu o tisku zahtevam, da priobčite moj odgovor v celoti.

1. Bolniški stalež je pisec ocenil kar povprečno, brez vsake dokumentacije. Mi ločimo dve vrsti odsotnosti z dela:

a) zaradi poroda, kar ne spada v kategorijo bolezni,

b) izostanek zaradi bolezni ali nesreče in nege svojca (zakonca ali otroka)

Odsotnost iz dela se je v Steklarski šoli gibal tako v primerjavi z letom 1975 in v primerjavi s Steklarno:

	Steklarska šola:		Steklarina:	
	1974 (%)	1975 (%)	1974 (%)	1975 (%)
I.	5,8	8,7	6,5	7,8
II.	2,8	8,4	6,9	8,3
III.	4,4	5,8	7,7	8,2
IV.	3	6,8	6,8	8,6
V.	3	8	7,1	8,4
VI.	4,1	5,7	6,3	7,7
VII.	3,3	5,8	6,4	7,7
VIII.	5,4	4	7,5	5,6
IX.	6	—	7,2	—
X.	6	—	9,6	—
XI.	4,3	—	7,4	—
XII.	6	—	7	—

Mislím, da primerjalna analiza jasno kaže, kdo je opravičen tarnati. Samo to ni dovolj! V referatu, ki sem ga imel 5. II. 1975 v restavraciji »POŠTA« v Rogaški Slatini za predstavnike delovnih organizacij pod naslovom: »Stališča zdravstvene službe o problematiki na relaciji bolnik-zdravnik-delovna organizacija« sem zelo jasno opredelil dolžnosti, ki jih imamo eni kot drugi. Na ta sestanek je bila vabljen tudi vaš delovna organizacija in celo en izvod tega referata sem vam poslal.

2. Sistematični pregledi na novo sprejetih delavcev so zelo površno opravljeni. Niso redki primeri, ko gredo posamezniki že v prvem mesecu zaposlitve v stalež ali celo na zdravljenje, kar je za nas vsekakor velik strošek...

Ni mi jasno ali je podpisnik članka to napisal po nalogu DK — delavske kontrole ali po lastnem poudarku. V končni konsekvenci je pravzaprav vseeno. Dejstvo je, da članek ali DK ne poznajo zakonitih dolžnosti in delo kroga delavske kontrole ter iščejo grešnega kozla tam, kjer ga ni. Kako more

učitelj praktičnega pouka v Steklarski šoli ocenjevati strokovno delo zdravnika in mu očitati površnost. Kompetenco ocenjevanja ima samo posebej sestavljena komisija zdravnikov, ocenjevanje delazmožnosti pa je izključna pravica zdravnika posameznika, oz. zdravniške komisije in komisije zdravnikov izvedencev. Članek bi po tolikih letih dela v Steklarski šoli lahko vedel vsaj to, kako se imenuje »zdravstvena ambulanta«, ki skrbi za zdravje delavcev Steklarne in Steklarske šole. Da mu bo jasno: Obratna ambulanta steklarne »Boris Kidrič« Rogaška Slatina, ki je bila ustanovljena junija leta 1957.

3. Odbor je med drugim mnenja, da bi kazalo naročiti delegatu interesnih skupnosti (zdravstvo), naj opozorijo zdravstveno ambulanto na notranjo organizacijo dela, ki ni najbolj primerna za delavce...

Čudna pot, ki jo išče članek, da bi nekaj uredil, kar mu ne ugaja. Kaj ne pozna direktne poti, ki je najkrajša in najboljša. Kaj res nima DK drugega dela, kot da odzame skrbi drugim, ki so kompetentni, da takšne stvari urejajo in se pogovarjajo z zdravstvenimi delavci obratne ambulante. Kar ni v redu v naši organizaciji dela, če si vi ne znate urediti odmora tako, da bi lahko brez prerivanja pred vrati ordinacije prišli na vrsto. Sicer je pa to prerivanje zelo redko! Glede sprejemanja bolnikov v ambulanti bi moralo biti učitelju praktičnega pouka znano (saj sem mu tudi ustno povedal), kdaj morajo bolniki prihajati v ambulanto, oz. tisti, ki se želijo kaj pogovoriti ali urediti. Razpored je sledeč: med 7 in 8 uro se morajo javiti tisti, ki niso šli na delo in prinesli s seboj potrjen listek od poslovođe; po injekcije in obveze hodijo pacienti med 8 in 9 uro; med 9 in 10 uro je čas rezerviran za tiste, ki med odmorom gredo k zdravniku in ti imajo prednost pred drugimi. Med 10 in 12 uro delavci v staležu in drugi; med 12 in 13 uro še nujni slučajji. Ta red ni nov, ampak je star približno toliko kot ambulanta!

4. Sistematičnih pregledov raje ne omenjam, saj ne vemo, čemu služijo in kako so opravljeni...

Kot samoupravljevalec in dolgoletni član kolektiva Steklarske šole bi moral poznati zakon o varstvu pri delu slasten Pravilnik o varstvu pri delu sistematskih pregledov delavcev (celo jaz sem pomagal sestavljati termine pregledov delavcev na ogroženih delovnih mestih). V pravilniku bi prečital, zakaj so pregledi in čemu služijo.

Pisec članka je s svojim pisanjem grobo napadel strokovno delo zdravstvene službe v obratni ambulanti in ji napravil moralno škodo.

Zaradi tega zahtevam:

1. Da avtor članka prekliče svoje trditve.

2. Da se opraviči.

3. Da priobčite moj odgovor v naslednji številki, istočasno tudi opravičilo.

V kolikor ne bo zadoščeno moji zahtevi, bom zadevo predal sodišču.

Vodja dispanzerja za medicino dela

dr. Furt Bogdan, I. r.

PRIPIS

Na prošnjo uredništva, naj bi svoj prispevek skrajšali na obseg, v kakršnem je bil objavljen članek, sta odgovorila, da niste pripravljeni tega storiti. Sklicujete se na zakon o tisku in zahtevate objavo prispevka v celoti. Ze res, vsi državljani imamo pravico do odgovora, toda prezrli ste, da je treba uskladiti tudi obseg. Namesto obsežnejše polemike dovolite le nekaj skromnih vprašanj:

1. Mar ste prepričani, da je delavska kontrola kršila zakonitost, ker je obravnavala vprašanja, ki živo zanimajo zaposlene?

2. Ali delavska kontrola ne sme poseči na področje zdravstva?

3. Je bil red, ki ga omenjate v članku, dosledno spoštovan?

4. Res niste nikoli opazili, da je bilo precej prerivanja?

5. Ste kdaj opazili, da so nekateri pacienti po večurnem čakanju odšli domov, neda bi bili pregledani?

Zagrozili ste, da boste, če ne bo zadoščeno vašim zahtevam, celotno zadevo predali sodišču. Za takšno odločitev ne vidimo pravih razlogov. Na podlagi članka »DK o staležu bolnikov« in vašega odgovora bodo naši bralci znali oceniti, kje je resnica, kajti sodišče neposrednih, dolgoletnih znancev tudi nekaj velja. Kajne? Urednik

DOPISUJTE

V

STEKLARJA

JOŽE BAUER: SPOMINI

RAST IN KONEC ZAGORSKE STEKLARNE

Nekdaj, v davni preteklosti, so se steklarne imenovala glažute. Obratovale so v hribovskih delih Slovenije, kjer je bilo obilo bukovega lesa; le-ta je po izgorevanju razvijal visoko temperaturo, ki je zadostovala za taljenje steklene mase.

Ko se je v 18. stoletju v zasavskih revirjih pojavil črni premog, so v starih glažutah opustili proizvodnjo stekla in se preselili v kraje, kjer je bil premog. Steklarska industrija je bila v krajih, kjer je bil premog in še ne zgrajena južna železnica med potrošniki premoga. Torej ni nobeno preseñenje, če so se stare glažute kmalu po odkritju premoga in njegovi uporabnosti za steklarsko industrijo začele preseljevati v bližino premogovnikov. V črnem revirju, Zagorju, Trbovljah in Hrastniku, so bile zgrajene štiri steklarne. Dve sta bili v Zagorju, po ena pa v Trbovljah in Hrastniku. Slednja se je obdržala do današnjih dni in danes uspešno obratuje.

Stare steklarne so bile pomanjkljivo grajene, saj so bile premajhne in podobne glažutam bolj kot pravim steklarnam. Prva zagorska steklarina je začela obratovati leta 1803, prenehala pa je 1845. Trboveljska steklarina je začela proizvajati steklo 1825, vek pa ji je bil nekoliko daljši, saj so peči ugasili 1871. Druga zagorska steklarina, ki se je ukvarjala s proizvodnjo votlega medicinskega, gostinskega in brušenega stekla, je začela obratovati 1861 in se je obdržala do 1928. leta. Zgrajena je bila tako, da so bile delovne razmere zelo težke. Stavba je bila dolga in ozka. Zraven tališne peči so bile vgrajene še hladilne peči. Tako je pihalca gredo od spredaj in od zadaj. V zagorski steklarni so bile štiri tališne peči vse do 1906. leta s po 12 lonci s prav tolikšnim številom delovnih mest (verkštatov), zasedbo: mojster, pomočnik in vajenec (odnašalec).

Delovni čas v zagorski steklarni je potekal po kapitalističnem izkoriščevalnem sistemu. Delali so 12 ur brez počitka. Mojster, ki so jo steklarjem prinesle žene ali hčere, so zaužili med delom.

Delavci so delali brez kolektivne

pogodbe. S steklopihalci in steklobrusilci so delali po akordnem sistemu. Tarifne postavke so bile uvedene za vse izdelane kose po šok sistemu, 1-50 kosov na šok. Največje kose so delali po 1 na šok, najmanjših pa 50 na šok. Plačevali so le uskladiščene izdelke. V primeru, če je bilo kaj viška, ali ni bil poln šok, preostalih kosov niso plačevali. Ta del je šel za upravo steklarne. Vse to je trajalo do 1928. leta. Vse izdelke so vezali v slamu, vezale pa so jih za to usposobljene ženske.

Pomočniki steklopihalci so lesene ali železne kalupe (modele) mazali sami. Razen v izjemnih primerih, ko so delali kak večji izdelek, so pomočniki tudi sami stiskali modele.

Orodje: pipe, škarje in drugo, so steklarji kupovali od uprave podjetja. Po končanem delu so ga hranili v lesenih omarah, ob nedeljah pa so brezplačno popravljali steklarske pipe.

Moj stari oče je bil zaposlen v zagorski steklarni kot steklarski mojster, pomočnik pa mu je bil moj oče. Kmalu potem, ko je dobil svojo zakonsko družico, mojo mater Marijo Planinšek, je po stari steklarski navadi, ko so se selili iz kraja v kraj v iskanju boljšega zaslužka, tudi on krenil drugim in blizu Ribnice na Pohorju, skupaj z drugimi iz Zagorja, našel zaposlitev.

Moja življenjska pot me je od rojstnega kraja, Ribnice na Pohorju, preko Aleksandrije v Egiptu, kjer je bil moj oče 5 let zaposlen kot steklarski mojster v tamkajšnji steklarni, skupno z mojimi starši pripeljala leta 1900 v Zagorje ob Savi. Po šestih razredih osnovne šole sem se 25. junija 1907. leta po sili razmer zaposlil pri svojem očetu kot vajenec. Takratna navada, da se steklarski kader obnavlja iz roda v rod, se je tudi v mojem primeru ponovila. Plače za steklene izdelke je direkcija Trboveljske premogokopne družbe v Zagorju vsakega petnajstega v mesecu izplačevala le mojstrom. Nato so mojstri plačevali svojim pomočnikom in odnašalcem.

Če so bili pomočniki in odnašalci njegovi sinovi, je ves zaslužek ostal v družinskem krogu. Enako kot pri

steklarjih je bilo tudi pri steklobrusilcih.

Od 1906. leta so v zagorski steklarni obratovale tri tališne peči po 12 loncev, četrta pa je zaradi pomanjkanja steklarjev ugasnila. Temu je botrovala onemoglost starejše generacije, mlajša generacija pa je začela iskati zaposlitev zunaj Zagorja. Tako so se številni odpravili v Ameriko, kjer so imeli boljše razmere in večje zaslužke. Združeni so zagorski steklarji zgradili svojo steklarino. Le eden od tistih, ki so se odpravili čez »lužo«, se je vrnil.

Pomočniško mesto pri očetu sem zasedel 15. marca 1910. Leto dni pozneje pa sem že postal član strokovnega sindikata steklarskih delavcev, kjer so bili včlanjeni vsi mojstri in pomočniki. Centralna uprava sindikata pod avstro-ogrsko vladavino je bila v Tantaldu na Češkem, kjer je bila steklarska industrija najbolj razvita.

Mojstri in pomočniki so bili tudi politično organizirani v napredni socialdemokratski stranki. Moj oče je bil član te stranke od 1887. leta.

NEDOLOČEN ZACETEK DELA IN STRAJK

Začetek dela v zagorski steklarni ni bil določen tako kakor po drugi svetovni vojni. Takrat se je delo začelo, ko je topilničar opravil svoje delo. Ko je bila steklena masa nared, je naročil kurjačem, naj gredo zbuditi steklarje, ne glede na to ali je bilo to ob eni, drugi ali kateri drugi uri po polnoči. Brusilci so začeli ob 6. uri zjutraj, končali pa ob 18. uri.

Pomočniki v zagorski steklarni smo leta 1912 stavkali ki je trajala 5 dni. Zahtevali smo eno uro odmora v dvanašsturnem delovniku. Potrebovali smo počitek in mir vsaj takrat, kadar smo zaučili malico, ki so nam jo prinesli ali pa smo šli domov. Uspeli smo in od takrat smo praktično delali 11 ur.

Nobeden od stavkajočih ni bil zaradi tega kaznovan. Jaz sem bil v stavkovnem odboru. Istega leta je premogovna družba dala zagorsko steklarino v najem za nedoločen čas upravi steklarne Wiljem Abel in Dedič v Hrastniku, ker je imela družba večji interes za proizvodnjo premoga.

Tudi pod novo upravo se za steklo-

pihalce in steklobrusilce ni nič spremenilo. Delovni čas je ostal isti, higienske razmere se niso ničboljšale, še kar naprej smo delali po starem »šok sistemu«. Vse to je trajalo do prve svetovne vojne, med njo in po njej.

Po sarajevskem atentatu in objavi splošne mobilizacije smo bili mlajši steklopihalci in steklobrusilci mobilizirani in poslani na razna bojišča. Doma so ostali le starejši, ki niso bili vojaški obvezniki. Takrat je v zagorski steklarni obratovala samo ena talilna peč. Delali so le starejši steklarji, ki so bili v odsotnosti pomočnikov podeljeni na dvojce z enim odnašalcem.

Po prvi svetovni vojni smo se tisti, ki jim vojna vihra ni prizadejala nič hudega, vrnili in zasedli svoja delovna mesta. Med vojno so odnašalci napre-

dovali v pomočnike, starejši pa so svoje steklarske pipe odložili. Ker takrat ni bilo urejeno vprašanje starostne pokojnine, so starejši opravljali delo pregledovalcev stekla ali kakšno drugo delo, ki jim ga je ponudila uprava steklarne. To jim je omogočilo skromen zaslužek, s katerim so obdržali majhen življenjski minimum.

Svojega očeta sem vzel k sebi na »verkhštata«, zaslužek od izdelanih kosov sva delila na pol. Glede življenjskih in delovnih razmer se je spremenilo le to, da je bil uveden 8-urni delovnik s polurnim odmorom. Se nadalje so bile tarifne postavke po »šok sistemu«, s to razliko, da plač niso prejeli samo mojstri, temveč vsi zaposleni. Steklopihalci in steklobrusilci smo prejeli plače po procentih, drugi pa so imeli dnevne zaslužke, prejeli pa so jih po 14-dnevem obračunu.

Delovni čas je bil določen za steklopihalce od 5. ure zjutraj do 13.30, za druge pa od 6. — 14.30. Tako je bilo do stavke 1928. leta. Direkcija premo-gokopne družbe je leta 1926 zahtevala od uprave v Hrastniku, da vrne obrat steklarne v roke uprave rudnika v Zagorju, s pojasnilom, da to nujno potrebujejo, ker je prostor, na katerem stoji steklarna, primeren za razširitev ozkotirne železnice, po kateri so prevažali premog do postaje z vagoni, ki jim jih je v ta namen dostavljala železniška direkcija v Ljubljani. Z dograditvijo širokotirne železnice do rudniške separacije bi uprava rudnika v Zagorju veliko pridobila. Tej želji se hrastniška uprava ni mogla upreti kljub temu, da je želela obdržati zagorsko steklarno.

Nadaljevanje prihodnjic

VPRAŠAJTE ODGOVARJA(MO)

Najbrž vam je še ostalo v spominu nekaj iz te rubrike, ko smo objavili vprašanja Stipeta Pešiča. Priznati moramo, da je to pismo zbudilo precej različnih stališč. Ne bi mogli reči, ali je bilo več tistih, ki so odobravali ali negodovali. Naj v tej zvezi znova poudarimo: Venomer ponavljamo, in tako je prav, da je »Steklar« glasilo delovnega kolektiva. S tem smo veliko povedali. Če je tako, potem je prav, da se na naših straneh najdejo takšni prispevki, ki kažejo slabosti. Z enim samim namenom, da bi le-teh bilo čimmanj. Znebiti se bomo morali misli, da samo določen krog ljudi predstavlja kolektiv. Čimprej se bomo tega znebili, tem boljše bo. Napač na napake, ki se godijo, ne pomeni napada na osebnost ali na družbo, kar je poglavito.

Od tehničnega sektorja smo v zvezi s pismom tovariša Pešiča prejeli:

»Na pismo tovariša Pešiča in njegova vprašanja odgovarjamo naslednje: Narava dela steklarjev pri peči je pač taka, da imamo v tovarni trenutno samo še ročno delo, ne pa strojno. Ta delovna metoda zahteva zasedenost delovnih mest tako, da pride pri loncu do največjega izkoristka, katerega je tehnično mogoče doseči v steklarski delavnici. V zadnjem letu se je asortiment naše proizvodnje velikokrat spreminjal, ker smo zanemarjali kristalin in povečevali zmogljivosti svinčenega stekla, zato je tudi prišlo do premestitve raznih brigad. Tudi v primerih, ko so mojstri starejši, je prihajalo do premestitev. Ker je za vodenje tehnološkega procesa odgovoren tehnični sektor, je le-ta na svojih sestankih ravnal po lastni presoji, da bi čimbolje izpeljal zasedenost peči in delavnice. Tako je prišlo do številnih premikov na

3. 4. 5. in 6. peči. Zaradi raznih izpadov posameznih mojstrov in pomočnikov smo bili prisiljeni oblikovati delovne brigade tako, da so ustrezale proizvodnim zahtevam v danem trenutku. Zaradi tega in ne zaradi morebitne sporne sposobnosti tovariša Pešiča in brigade je prišlo do selitve na druge peči.

Vselej smo gledali na uspeh tovar-

ne. Po objavljenih vprašanjih se je s tovarišem Pešičem pogovarjal vodja TOZD; preresetala sta to zadevo in prišla do obojestransko sprejemljivega sporazuma o vseh vprašanjih, postavljenih v prejšnji številki »Steklarja«.

Za tehnični sektor
tehnični vodja
JOŽE JANKOVIČ

DARUJMO KRI

Je kaj prijetnejše kot nositi ime krvodajalca in rešitelja življenja znanih in neznanih? Verjetno ne. Takšnih, ki so že 20-krat in večkrat darovali kri, je med nami veliko. Tej veliki armadi se lahko pridružimo še mi.

Slab teden nas loči od krvodajalske akcije, ki je letos druga po vrsti. V obratni ambulanti, v torek, 2. decembra, bodo darovalci znova dokazali svojo človekoljubnost.

Kdo lahko postane krvodajalec?

Krvodajalec je lahko vsaka zdrava oseba, ki je dopolnila 18 let starosti.

Včasih smo slišali, da je krvodajalstvo škodljivo za tistega, ki daje kri. Morda tudi danes, v kakšnem kotičku, še vedno živi takšna miselnost. To je povsem zgrešeno. Dokazano je namreč, da je zmerno dajanje krvi celo koristno. Ne gre samo za moralno za-doščenje, da smo pomagali nekomu,

ki bi brez naše krvi umrl, temveč tudi za to, da obvezen pregled pred odvzemom krvi pogosto odkrije pri na videz zdravi osebi kakšno začetno obolenje, ki bi brez takšnega pregleda še kar naprej telo. Pri nas je prostovoljno dajanje krvi cenjeno, ker vsakemu darovalcu pripada dodatno še en dan dopusta.

Pomnimo:

Če damo kri, ko smo zdravi, bomo pomagali znanemu ali neznanemu bolniku. Po našem zgledu bodo na pomoč priskočili še drugi in številna življenja bodo rešena. Možno je, da bomo kri potrebovali tudi mi ali kdo od naših najbližnjih.

Hvaležen nam bo vsak posameznik, Rdeči križ prek svojega odbora v Rogški Slatini pa se še posebej zahvaljuje vsem darovalcem krvi.

Ivo Šverko

ŠAH

Druga polovica avgusta in november sta potekala — če ne štejemo rednih tekmovanj naših športnikov — v znamenju šahovskih tekmovanj. Čeprav je bilo republiško sindikalno prvenstvo za posameznike razpisano nekoliko prepozno, se je letos udeležilo prvenstva 7 naših šahistov. V primerjavi z lanskim letom in prejšnjimi leti — saj se je sindikalno prvenstvo odvijalo že šesto leto — je to največja udeležba naših šahistov na tej največji množični prireditvi v Sloveniji.

Naši zastopniki so bili: Maks Djurković, Jovo Tišma, Alojz Gaberšek, Jože Podgoršek, Trajko Grgovski, Jože Goručan in Stipe Pešić. Kljub temu, da je bera rezultatov pod lanskim dosežkom, je treba našim šahistom čestitati, saj se na podobnih prireditvah držimo olimpijskega gesla, ki pravi, da je važno sodelovati.

xxx

Goručan : Aleksić 0:1!

V sindikalnih medobratnih šahovskih tekmovanjih, ki potekajo v počastitev 25. obletnice delavskega samoupravljanja in dneva republike, je Drago Aleksić poskrbel za največje presenečenje z zmago nad Goručanom, in sicer s črnimi figurami. V določenem smislu je prvo mesto Tišma, po zmagi nad Djurkovićem, prav tako presenečenje, kajti slednji je v vlogi favorita igral pod psihološko obremenitvijo.

Zabeležili smo rezultate in uvrstitve v do sedanjem poteku:

I. peč: Rak : Podgoršek 0:1, Lazički : Jugovar st. 0:1, Jugovar st. : Podgoršek 0:1, Lazički : Rak 1:0, Rak : Jugovar 1:0 in Podgoršek : Lazički 1:0. Nastopilo je 7 igralcev, vrstni red pa je takle: 1. Podgoršek, 2. Rak, 3. Jugovar, 4. Lazički itd.

II. peč: Prah : Ingolič 0:1, Gaberšek : Šteter 1:0, Ingolič : Gaberšek 0:1, Šteter : Prah 1:0, Gaberšek : Prah 1:0. Nastopili so štiri. Vrstni red: Gaberšek, 2. Šteter, 3. Ingolič, 4. Prah.

III. peč: Nikolić : Taciga 0:1, Građecki : Strniša 0:1, Taciga : Građecki 1:0, Strniša : Nikolić 1:0, Taciga : Strniša 0:1, Građecki : Nikolić 0:1. Nastopili so štiri. Vrstni red: 1. Strniša, 2. Taciga, 3. Nikolić, 4. Građecki.

Desen brusilnica:

Tišma : Goručan 1:0, Aleksić : Djurković 0:1, Tišma : Kočica 1:0, Goručan : Aleksić 0:1!!!, Aleksić : Kočica 1:0, Djurković : Goručan 1:0, Kočica : Djurković 0:1, Tišma : Aleksić 1:0, Djurković : Tišma 0:1, Goručan : Kočica 1:0. Nastopilo je 5 igralcev. Vrstni red: 1. Tišma, 2. Djurković, 3. Aleksić, 4. Goručan.

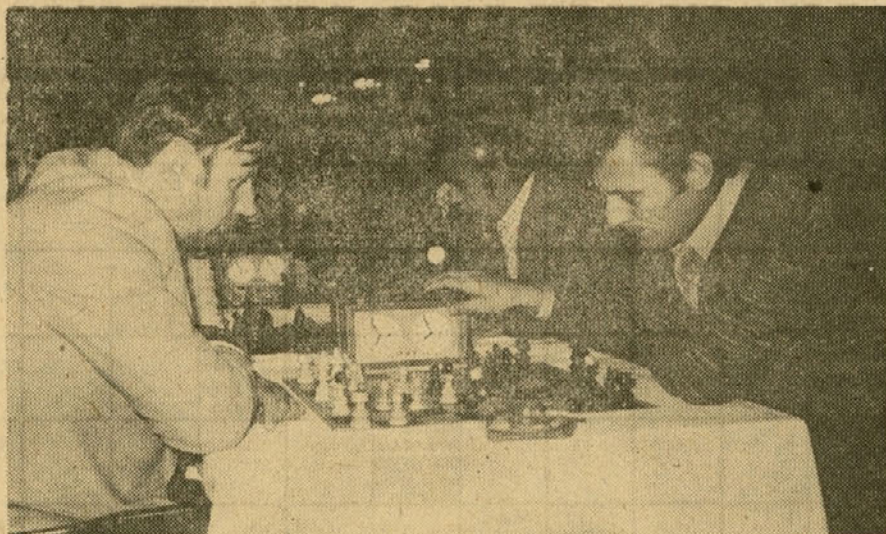
Posebna zanimivost je in obenem prava redkost, da se nobeno srečanje ni končalo z neodločenim izidom. Tekmovanja v drugih obratih se nadaljujejo. Po končanih obratih tekmovanjih bodo odigrali še moštveno in posamezno prvenstvo Steklarne.

NOGOMET

Nogometni enajsterici Steklarske šole in Steklarne sta odigrali prijateljsko srečanje, ki se je končalo z zmago Steklarne 5:1. Po imenih manj znano moštvo šole se je dolgo časa upiralo in držalo neodločen rezultat, proti koncu srečanja jim je posla sapa in mreža se je napolnila.

ODBOJKA

Na turnirju odbojarskih moštev sindikalnih organizacij smo dosegli naslednje rezultate: Steklarna : Skupščina občine 2:0, Steklarna : Zdravilišče 2:0, Steklarna : Prosveta 1:2 in Steklarna : SGP 1:2. S temi rezultati so naši odbojkarji dosegli drugo mesto.

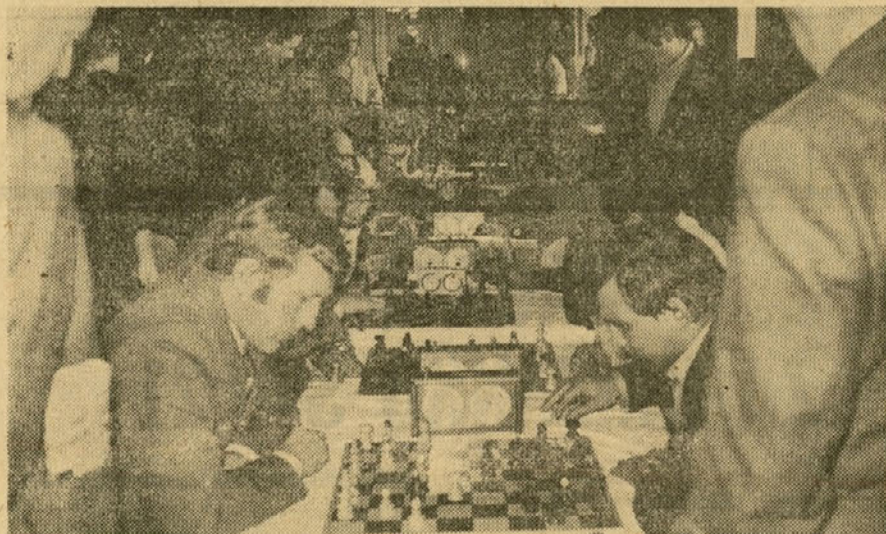

Skromneje, kot lani: Naš zastopnik Tišma (desno) v odločilnem srečanju za prvo mesto v šesti skupini ni uspel in se je moral zadovoljiti z drugim mestom.

Sesti naslov v Novo mesto: mojster Rudi Osterman (desno) je poskrbel, da naslov ni odšel v Maribor, ker so šahisti tega mesta doslej odnesli 5 naslovov, štiri mednarodni mojster Musil in enega Klemenčič.

Foto: F. Komerički

Foto: F. Komerički

KEGLJANJE

V tej športni panogi tekmujemo z dvema moštvoma v občinski sindikalni ligi, in sicer prvo moštvo tekmuje v prvi, drugo pa v tretji ligi. Poleg dveh moških tekmujejo v ligi tudi kegljavke.

V prvem kolu je prvo moštvo nastopilo s petimi igralci!!! proti Zdravilišču in umevno je, da so doživeli prepričljiv poraz s 372 keglji razlike. Prav šesti, povprečni igralec, bi ta poraz spremenil v zmago. V drugem kolu smo premagali Skupščino občine in s tako poobovničnim uspehom trenutno zasedamo prvo mesto. Drugo moštvo je nastopilo le enkrat, in sicer proti Skupščini občine ter doseglo znago za 160 kegljev razlike.

Zensko moštvo je nastopilo proti Steklarski šoli in zaslužno doživeo poraz, Zvonko Canaki

NAMIZNI TENIS

V senci drugih, tako, brez hrupnega navljanja gledalcev, namiznotenisarji počasi, toda zanesljivo igrajo v II. slovenski ligi. Doslej so odigrali šest kol in so trenutno na drugem mestu, samo dve točki za Mursko Soboto II.

Rezultati: Steklar : Ljutomer 5:0, M. Sobota 0:5, Poljane 5:1, Mura 5:1, Maribor II. 5:4 in Muta 5:2.

Bave Steklarja so zastopali: Potočnik, Posavec, Lešnik, Pšald in enajstletni Maras, ki je v srečanju z Muto dobil srečanje.

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 22

STEKLAR	IZMIŠLJE- NO IME	OZRA- ČJE	KORIST	PLEME, ROD	FILM, IGRALKA RINA	VRSTA UMETNE SMOLE	SREBRO	SESTAVIL A. KUBALE	POZI- TIVNA ELEKTRO- DA	POTU- JOČI PASTIR	SAMEC DOMAČE ŽIVALI	SUKA- NEC	IVAN CANKAR	SREDO- ZEMLJE
POVRT- NINA								NEZNA- NEC, NEPOD- PISANEC						
IZKU- SEN VOJSKO- VODJA								PRVI SLOVEN. CASOPIS PREBIVAL- CI DANSKE						
ODPO- SLANEC							DOSEŽEK IZSTREL- KA LIST. DREVO						NEMČIJA IGRALKA DRAVIČ	
NAJBOLJ RAZŠIR- JENA TEKOČA- NA					MESTO V NIGERIJU PRIVRŽE- NEC STO- ICIZMA							OSEBNI ZAJMEK KUM		
DELAV- SKI SVET			SESTRIN MOŽ	NAŠA PTICA Ž. IME							BISTVO, VSEBINA ŽIVOVI- NOVIČ			
POSRED- NI TISK					ESAD CERČIĆ GRŠKA CRKA			TURŠKO GOSTI- ŠČE	SLOV. DIRIGENT (JANEZ) PRIPAD- NIK INKOV					
ZDRAVNIK ZA ŽIVČNE IN DUŠE- VNE BO- LEZNI														
STROKO- VNIK ZA IRANSKI JEZIK								DEL TV NAPELJA- VE AMPER						
VRSTA OPICE							LETO- VIŠČE NA SLOV. OBALI							

NAGRADE ZA KRIŽANKO ŠT. 21

Med reševalce nagradne križanke bomo razdelili 150 dinarjev, in sicer:

1. nagrada 70 dinarjev
2. nagrada 50 dinarjev
3. nagrada 30 dinarjev

Rešitev pošljite na naslov: Urednišтво »Steklarja« steklarna »Boris Kidrič«, Rogaška Slatina, ali vrzite v nabiralnik pred vratarico. Upoštevali bomo rešitve, ki bodo prispele do 15. decembra 1975. Prosimo, da ne pozabite pripisati »nagrada križanka št. 22«. Prijetno zabavo in srečno pri zrebanju! Za nagradno križanko št. 21 je

žreb prisodil nagrade naslednjim reševalcem:

1. nagrada 70 dinarjev: Bojan Jugovar
2. nagrada 50 dinarjev: Sandi Gobec
3. nagrada 30 dinarjev: Aci Jugovar

Čestitamo!

Rešitev nagradne križanke št. 21: amerika, kamela, radar, starinar, irenta, glosa, sinonim, poet, to, nakana, vaba ono, atenka, rt, tesar, iran, kal, etika, kamilica, lakisa tanatos.

ZA DOBRO VOLJO

Oče pogleda v denarnico, nato se proti ženi in sinu jezno obregne:

— Ta mulc mi je vzel denar! zagrmil.

— Kako pa veš, da je prav on bil tisti, saj bi lahko tudi jaz storila isto?

— Ne, to nisi bila ti, ker mi je vendarle ostalo nekaj denarja v denarnici.

— Natak, žejen sem! pravi okajen gost.

Natak prinese vodo, nezadovoljni pijanec pa vzkipi:

— Poslušaj, nisem rekel, da sem umazan, ampak da sem žejen!

M. J.